

VERSO BERRIAG,

SXMPELARRIC JARRIAG,

Comeni diran verso berriyac
capitata albanitza
aditara desio daen
bati aman diyo hitza;
baliac eta soñ ederrac,
engañatza gabiltza
animarentzat caitan dator
gure munduco vicia.

Abenduaren lendavicio
goiceo erpiyetan cen
tempo santua egendus naz
nemoi eder bat aditzen;
Jesuan ilaga precioso
astera nua berriren
ceruco aita lagun zaidazu
entendimientua arguitzen.

Pecariyac artu deragun
dolarian viciotza
gagatic zembat sufratu zuen
Jesusec eriotzian;
firme gabiltzan faltatu gabe
fede castico hitzian
guero animo nua ezodia
infernuraco arguitzen.

Nero cristivac birian dator
axquec juicioa eguna
jaquida dago begutya vistan
iceni biar deguna;
Josefatac celay santuan
trepelae soñ iluna
gaiduec pena eramango du
justuarentzat fortuna.

Munduco gaucec errematia
decar axquec juicioa
autz biurtua utzico dala
erri ta palaciyac;
mendiyac larta alcarren contra
erreino eta saciyac
sentenci ori bolgoe dign
Jesusec bendiciyac

Ichasmac an egusquia ilun
ilarguia adolac artu
lurac icara, eta gahera
erriyo danac agortu
munduco guiza baliyauac
erreia icatz biurtu
pecariyac humill gaitteen
hada cerequin heldartu.

Eriotzaren larritasuna
anpiriyac barrende
nai ezlegu bertan il biar
amparo gaba suandic
Josefatac celay santura
bilduco guera emendic
etia veruan sartuco Jesus
ocamparitzen duenic

Jesus cerutic Josefotara
zingueruquin botian
pecariyen artzay humilla
batator oroy lartian
celay santura bilduco guera
biro gutziyac belian
gure orduco larrilosua
sentenciya eman artian

Alcarren vistan emango dign
sentenciya bat zorrota
gure falac an ageritu biar
gaitzarentzat cor lota;
pecariyac aieha deragun
Jesusegana vicia
consideratu nala gagatic
pasa zuen eriotza.

Josefatac celay santuan
moco degu ceusico
Jesus nola dan sentenciya bat
guri ematen asico;
gaitza dana infernuraco
enac estu mocoico
justuarentzat ceruco sula
eternidade guero.

Aita santua erregue oyeo
Obispo ta apaiz gutziyac
pobre aberat danac berdii
muisu orren justiciyac;
diruac ezta an baliyaco
ori gauden icasiyac
cebi beria emango dign
Jaungoicuarer gratiyac.

Animo galdu haten tormentu
eta nagebe agudiyac
cer diran ecia consideratu
guizonaren memoriyac;
eternidade gutxio pena
etsayen mende jarriyac
orra munduco gustano eta
egun engañagariyac.

Guziyac guera pecariyac
desioa edo obreran
teatgelyac guretat dira
etia dudacic orretan;
gorputz argala erortzen bada
bero viciys charreian
guero animo entregatzen du
etsayen ampacotian

Bi bire dira esquer da acuti
comeni da icasit.
anqueran grade bata cerura
infernuraco bestia
gure animo Jaungoicari
aimbesterañ costia
ya cer pena izango duan
luisferrentzat uslia.

Inferna da calabozo bat
mortal icargagorria
sartituen danac ceusico da
tormentu oyoen berriya
lucifer dago anga erregue
erpatzerequin jarriya
orren mendiac egon biarrac
animac danan jarriya

Caruac danaca amabi aie
ziogura bana guardiyan
urrez egundac amarillac eta
alajo gluo erdiyan;
gloriyac danac edertasuna
musicaren alegriyan
premiyu ori alcantazera
gabiltzan fede garbiyan

Aita santua erroman dago
icena Pio deritza
aren contraco enemiguac
inguratuac dabilta;
Jaungoicaren virtuta da
bela errenditza gaitza
cristuñ heloc empli deragun
avangeliyoc hitza.

Verio berriyan errematia
cer datorquigan jaquida
orra sic esen sola diraden
gustano eta samita;
ceru eder an alcazantaco
empehato alagaitza
an biarteco acatzen mitat
zioguruen erreguita.

Vergas 1868.—Imp. de Francisco M. Machain.

BERTSOLARIAK

XENPELAR - SARIA

1972

1 JUN. 1976

XEMPELAR SARIA

1979

AUSPOA LIBURUTEGIA

1972

COLECCION AUSPOA

**Administración: Plaza de Santa María, 2 — Tolosa
(Guipúzcoa-España) Tel. 661612**

**Dirección: Rvdo. P. Antonio Zavala, S.J. Colegio de
S. Ignacio. Ategorrieta. — San Sebastián.**

ORDAINDU BEARRAK:

**Urte betekoa: 485 pezeta Atzerrian: 640 pezeta
Ongilleak: 800 Ale bakarra: 60**

XENPELAR-SARIA

1972

AUSPOA LIBURUTEGIA

111

© Auspoa Liburutegia
Tolosa (Guipúzcoa)

Depósito Legal NA. 1162/72
G. NAVASAL - P. Adoain, I
Pamplona-Septiembre 1972

ARKIBIDEA

Itz bi	9
Jose Aierbe, Loiola:	
Bertsoak bertsolarieri	11
Zar-sari-dun batek esanak	15
Urumea ibaia	19
Euskeraren egoera	23
«Xalbador», Ferranyo Aire, Urepel:	
Urepeleko jaun ertor zenari	28
Sortetxeari	32
Gillermo Albizu, Urnieta:	
«Ondo bizi zaitetz!»	35
Joakin Aldave, Orio:	
Orio erriya eder eta argiya; Abestu zazu biotzetikan: ¡Alleluia, Alleluia!	39
Jose Manuel Arriola, Mondragon:	
Gaur Arrasate'ri	44
Uribarri	48
Gure gazteak euskerarik ez dute aberas- tuko	51
Udalaitzko gurutze-jartzeari	56
Urtearen asierari	59
Pedro Artetxe, Lasarte:	
Mattiñ bertsolariari	63
Gauzak beren tokian	65
Txapel zanari	70
Balendin Enbeita, Muxika:	
Gabon jaietan	74
Zahar gaztiak	76

Joan Enbeita:	
Oilarrari itandu	78
Amesetan	80
Luzio Gabiria, Zumarraga:	
Antigua'ko basiliza edo ermita	82
Patxi Otxoki (Patxi Lazkano), Alza:	
Jaiotetxeari	85
«Lertibe»:	
Talidomida zantarra	89
Jesus Lete «Ibaiertz», Isasondo:	
Gaurko langilleen bizitza	93
Marzelino Manterola:	
Udaberriari	97
«Mantxola», Arantzazu:	
Euskal gaztedia	99
Jainkoa lehenengo	104
Manuel Matxain, Aiete:	
Artetxe joan zaigu	109
Pakea	113
Euskaldun berri dan Pedro Mari okariz-i.	117
Anaiari	120
Aita Kolbe martiriari	125
Añorga'ko «Jolas-etxea»	130
Inozenzio Olea, Legazpia:	
Mattin bertsolariari	135
Bankuen estuasunak	139
Zeraiñen alde	143
Gipuzkoa elburu (Donostiko irratitari) ...	147
Txoper-gaiaren komeriak	154
Segurako irratia	158

ITZ BI

«Xenpelar-saria», 1972 urte ontan, Donostiko *Centro de Atracción y Turismo*'ren laguntzarekin eta Euskaltzaindiaren ardurapean antolatu da, oñarri edo lege arau auekin:

1/ Iru sari izango dira iru bertso-sail onenentzako: lenengoari, 12.000 pezeta; bigarrenari, 8.000 pezeta; irugarrenari, 5.000 pezeta.

2/ Bertso-saillak, azkeneko «Xenpelar-saria» ezkeroztik argitaratuak izango dira: 1971.VI.10'garrena ezkeroztik alegia. Berdin da bertso-paperetan, egunerokoetan, astero-koetan, illerokoetan edo beste edozein ager-kanetan argitaratuak izatea.

3/ Bertso-saillak, erri-literaturaren maillekoak eta eskolakoak izango dira.

4/ Egilleak bost ale zuzenbide onetara bialduko ditu: Academia de la Lengua Vasca, Ribera 6, Bilbao.

5/ Epaileak, Euskaltzaindiak aukeratuak izango dira.

6/ Bertso-saillak, 1972'ngo Dagonillaren 15'garrena arte bial ditezke; Abuztuko Ama Birjina arte alegia.

7/ Sariak Donostiko euskal festetan banatuko dira, 1972'ngo Iraillaren erdi aldera alegia.

Etorri diran bertso-saillak bertso zaleei eskeñi nairik, liburu au egin degu. Emen ez dagoanik ere bazegoan etorririk, bañan epai-maieko jaunak baztertu egin dituzte; batzuek, lege-arau bat edo beste bete ez dutelako, eta beste batzuek, bear zan maillera irixten etziralako.

Bertso-saillak aurren, bigarren ta abar ezartzeko, jartzalleen abizenak alfabeto-segiran ipiñi ditugu.

Azalean, Xenpelar zanaren bertso-pa-per bat ezarri degu: azken juiziokoa, 1868 urtean inprentatua, Xenpelar il baño urte bete lenagokoa. Paris'ko *Bibliothèque Nationale*'tik mikrofilmez eskuratua degu.

Bertso-jartze arazo onetan Xenpelar izan da maixurik aundiena, ta sari onek ere berari zor dio izena. Orregatik, azal orrek adierazi nai du Euskalerrriak eun urteren buruan aren bideari jarraitzen diola, ta aurrerantzean ere jarrai asmotan dala.

A. Z.

BERTSOAK BERSOLARIERI

1/ Berriro bertso batzuk
jartzeko asmoan,
gai bat aukeratu det
ona dalakoan.

Artu nai ba-lituzke
norbaitek gogoan,
bertsolariarentzat
dira oraingoan.

2/ Bertsolariak daude
bi eratakoak,
idazlariak eta
aaz-aokoak.

Bi erata egiten
naiz egon bapok,
aaz-aokoentzat
dijoaz gaurkoak.

3/ Eskeintzen dizkizutet
dauzkaten almenak,
zuentzat nai nituzke
bertsorik onenak.

Aipatu izan ditut
askoren izenak,
zuek baiño meritu
geio ez dutenak.

- 4/ Bertsolari bikaiñak
ba-ziran lengoak,
txarragoak ez dira
bate oraingoak.
Asko ta geientsunak
mailla berekoak,
EUSKERA goratutzen
berak lenengoak.
- 5/ Jai-aldiak egiten
dira aldi ontan,
ikastolaren alde
ia geienetan.
Naiz sari gutxi jaso
olako lanetan,
apenas daudenikan
bertsolari paltan.
- 6/ Bertsolaritan ez det
uste dagoenik,
gure izkuntzen alde
egiten ez dunik.
EUSKERA, bai al-dezu
zuk beste lagunik
bertsolariak ainbat
maite zaituenik?

7/ Euskalerrian ez da
izango erririk,
bertsolariak kanta
gabeko txokorik.
Pasa-azten dezute
momentu goxorik,
zuek gabe ez baita
egiten pestarik.

8/ Leku guzietatik
deika etortzeko,
bearrezkoak nonbait
pestak edertzeko.
Gogozkoak ez izan
arren danentzako,
atsegiñagorik zer
euskaldunontzako?

9/ Bertsolariak nontsu
an euskal-zaliak,
euskaldunak non diran
an bertsolariak.
Orra bi gauza iñoiz
berezi gabiak,
bat galtzen baldin bada
galdu dira biak.

10/ Zori onean gure
izkuntza laztanak,
oraindikan ez ditu
galdu doai danak.
Kemen gutxi, ori bai,
len indartsu zanak,
argatik iraun-azten
baditugu lanak.

11/ Itxaropenik iñoiz
ez dezagun galdu
egin bear deguna:
dagonari eldu.
Dakigunak itzegin
besteai zabaldu,
bertsolariak ere
ori egiten du.

12/ Euskerak ba-dauka gaur
naikoa suerte,
bere urretxindorrak
zuek bait-zerate.
Galduko dan beldurrik
ez daukagu bate,
zuen abots goxoa
entzuten dan arte.

Jose Aierbe, Loiola.

«Zeruko Argia», 435-6 zenb., 1971.VII.4 ta 11

ZAR-SARI-DUN BATEK ESANAK

- 1/ Lanian aritu naiz
denbora luzian,
berrogei ta amar urte
asirik bazian.
Sasoi naukan artian
ajolik etzian,
poz bat ere banaukan
nere biotzian,
ederki bizitzeko
erretiratzian.

- 2/ Garaiz asia nintzan
langintza fuertian,
amabost urte eskas
nituen artian.
Beti lana egin det
lantegi batian,
uzteko edadia
eldu bitartian;
orain iritxi da ta
neretzat kaltian.

- 3/ Etziran olakoak
nik nauzkan ustiak,
menderatua nauka
naigabe tristiak.
Lanean igaroaz
luzaro astiak,
pakean bizi giñan
etxeko guztiak,
orain ezin konpondu
zar eta gaztiak.

4/ Igaroa izanik
len ainbeste neke,
atseden paketsu bat
orain bear nuke.
Arkitzen naizen eran
ori ezin leike,
lortu al-banezake
nekearen truke,
berriz lanean pozik
asiko nintzake.

5/ Zar-saria omen da
ematen nautena,
oso izen ederra
jarri diotena.
Egun gutxi bear da
gastatzeko dena,
gero noiz iritxiko
illaren azkena,
au al zan azkenean
merezi nuena?

6/ Bakarrik banitz utsa
zerbait moldatzeko,
baiña bagera iru
andik mantentzeko.
Jakiñik asko bear
dala bizitzeko,
ia zer karga geran
etxe koentzako,
lenago eziñian
dabiltzanentzako.

- 7/ Beste batzuek berriz
ain sari bapuak,
neke gutxiagokin
dituzte lortuak.
Guk lana egin eta
aiek merituak,
derrior bear dute
urri geldituak,
batzuntzako badira
besteai kenduak.
- 8/ Len nola edo ala
erremediatzen,
orain berriz iñola
ez diot billatzen.
Diru utsez bizitza
ez degu osatzen,
baiña degun artean
obeto konpontzen,
gabe da zailla emen
pakean bizitzen.
- 9/ Norta nai ez datorkit
alderdi makala,
gorputzean ximurtu
bear zait azala.
Len irabaziakin
biziko nintzala,
norbaiteren ustea
izango zan ala,
lendabiziko berak
proatu dezala.

10/ Jaunari esker nago
sano ustekua,
ezer bada auxe da
estimatzekua.

Apetitua daukat
lengo modukua,
asko bear da ezin
sortu jatekua,
errejimena daukat
bete-betekua.

11/ Eztabaida guziak
ortatik datozte,
gazteak arrazoia
dutela nik uste.
Konprenditu bearra
daukagu ainbeste,
goitik legeak ala
jartzen badituzte,
kulpa guziak berak
izango dituzte.

12/ Zenbait ametsa egin
ezpanu naiago,
onela bizitzerik
luzaro ez dago.
Berez gure azkena
urrean badago,
iritxiko ote dan
beldurtua nago,
bear lukean baiño
ondotxoz lenago.

Jose Aierbe, Loiola.

«Zeruko Argia», 463 zenb., 1972.I.16

URUMEA IBAIA

- 1/ Aurrekaldean zauden ibaia,
zurekin nai det itzegin,
Urumea da bere izena
ez dakiñak dezan jakin.
Ikusi utsak zentzudunari
eman bear lioke min,
ainbat esan-nai daukazularik
itz bat ere ezin egin
itza bazendu zuri entzuten
gaur ez litzake atsegin.

- 2/ Ibai maitea, iruditzen zait
oso asarre zaudela,
ez baizaitugu errespetatu
merezi zendun bezela.
Inguratuta begiratu bat
egin zaiogun bestela,
maite zaitugun guztiok pentsa
naigabetuak gaudela,
nik ezagutu zindutanean
etziñan beintzat orrela.

- 3/ Ura da berez munduan izan
leiken gauzik garbiena,
eta ura zan zuk, Urumea,
len ekartzen zenduena.
Jakin nai nuke nor izandu zan
au erabaki zuena:
zure gaiñera ixuritzea
beste iñork nai ez duena,
berez garbia biurtu arte
zikinkeri aundiena.

- 4/ Loikeri eta pozoiarekin
iñola ezin bizita,
beti-betiko galdu zerala
ni beintzat nago etsita.
Ill ote zeran esango nuke
zerbait esaten asita,
daukazun ustel usaia eta
kolorea ikusita;
bizirik baldin bazaude ere
aurrez lutoa jantzita.
- 5/ Nun dira antziñan ur garbi artan
zenitun angulatxuak?,
nun dira aingira eder legunak,
lupi eta amorrai goxuak?
Azken aldera baziran gaitzak
jotako korkoi batzuak,
orain ez dago orrelakorik,
danak ill ziran gaxuak;
orretarako jarri al zitun
gauzak Jaun Guztiz-Altsuak?
- 6/ Mutill koxkorak giñan garaiko
gauzak zaizkit gogoratzen,
obeak ala txarrago ziran
ez naiz asiko juzgatzen.
Amaika aldiz zure ertzean
ibiltzen giñan jostatzen,
gaur berriz iñoiz zure ondora
bagera inguratutzen,
bakardadea eta tristura
besterik ez da nabaitzen.

7/ Eskolâ ere gu joaten giñan
ibai-ertzetik barrena,
sartu baiña len bertan igaroz
al zan denborik geiena.
Irtendakuan berriro aruntz
iñala guziñ aurrena,
alako zerbait bazuen nunbait
beste ezerk etzuená,
bera zan beintzat orduan gendun
jolas-lekurik onena.

8/ Aitona zanai entzuna da ta
geroztik daukat goguan,
baserrirako ura ibaitik
guk eramaten genduan.
Orain bezela etxe barruan
etzan izaten orduan,
gizarajua balegoke gaur
begira gure onduan,
arriturikan esango luke:
ez nago lengo munduan.

9/ Esaten ari naizen kontuak
ez dira gaur goizekuak,
baiña oraindik arki ditezke
ala ibillitakuak.
Neronj ere ikusia naiz
emen emakumezkuak,
garbikiñikan gabe astinduz
gogotik beren eskuak,
ibai ontatik etxeratutzen
gobara zuri askuak.

- 10/ Mundu onetan aurrerapena
bearrezkua da baiño,
preziso al zan iritxitzea
iritxi dan lekuraiño?
Komeni zaigun ura egiñaz
ajolagabetzeraiño,
gizonak daukan ase-eziña
etorri da ontaraiño,
izadiaren edertasuna
ezereztu arteraiño.
- 11/ Naparruako partean jai
eta zatoz Kantauriâ,
bere ertzean ezker-eskubi
Gipuzkoa'ko uria.
Ikusitako danak diote
omen da paregabia,
ibaia garbi bazende izan
liteke askoz obia,
gisa ortako uri-erdian
ez baizaude dotoria.
- 12/ Entzun degunez asiak dira
itzegiten garbitzeko,
askoz lenago egin bear zan
gauzak ondo izateko.
Ez dakit zenbat denbora bear
luken ori egiteko,
antziñan ziñan bezin garbia
berriro zu gelditzeko,
baiña beldur naiz gure gogua
ez ote duten beteko.

Jose Aierbe, Loiola.

«Zeruko Argia», 467 zenb., 1972.II.13

EUSKERAREN EGOERA

1/ Euskalzaleak geran ezkeroko maite degu jatorrian, orregatikan arkitzen gera zerbait esan bearrian. Aspalditxoan euskera zegon txit egoera larrian, gaur egun berriz azaltzen zaigu naspilla izugarrian.

2/ Ardura gutxi azaltzen dute zenbait euskal-gurasoak, alde batera uztearekin euskeraren arazoak. Laguntza geio izan ezean gure izkuntza gaxoak, nola mendean artu gaiñera datorzkion erasoak?

3/ Zori txarrean euskeraz dakin jende geiegi ez dago, jakiñagatik mintzatzen dana oraindikan gutxiago. Izkuntza bati kalte geiago egiterik bai al-dago? ez jakitea txarra da baiña ori askoz okerrago.

4/ Beti zai gaude ta entzutean
norbait euskeraz egiten,
orduan zenbat poztutzen geran
oso zailla da esaten.
Aukera ori nai ainbat aldiz
ez da ordea izaten,
bat aurkitutzen baldin badegu
besterik ez aldi baten.

5/ Ez degu uste utsegiterik
ondorengo au esanda:
pekaturikan aundiña emen
zabarkeria izan da.
Aurrak izketan ikasten dute
gurasoeri entzunda,
baiña euskeraz eziñ ikasi
berak erderaz eginda.

6/ Etzuelako euskera ikasi
bear zuen garaiean,
ikusten degu nola dabillen
zenbait ikasi naiean.
Ori txikitan egin zeikean
denborik galdu gabean,
itzegin izan bazuten beren
sukaldetako maiean.

7/ Ikastolaren bidez euskerak
artu lezake indarra,
ala nai bada danok daukagu
gogoz saiatu bearra.
Asko izanik ez da naikoa
aruntz joatea bakarra,
andik kanpora ez baldin bada
itzegiten barra-barra.

8/ Milla laguntza bear dira ta
ez dira gutxi izaten,
beste batzuek naiz erakutsi
nolako griña daukaten.
Aurra ikastolâ baiña etxean
latz erderaz itzegiten,
orrelakoak bai ez dutela
on aundirikan egiten.

9/ Izkuntza nola dagon jakiñik
au da gure erantzuna,
nabaitzen degun urritasuna
dala kezkatzen gaituna.
Beste batzuen ametsa berriz
nola egin batasuna,
ez degu uste ori danikan
lenengo bear deguna.

10/ Euskera batu ori agian
genduke bearrezkoa,
baiña ez luke bear ordea
iñoiz derrigorrezkoa.
Orain lur-jota dagona bera
ez al-da eder askoa?
norberarena jasotzeakin
oraingoz bada naikoa.

11/ Batasunari ez genioke
iñoiz itxiko aterik,
garbi esango degu ordea
ez degula nai H'rik.
Lenez gaiñera ez baitakarki
buru austea besterik,
H'rik gabe ez al-legoke
gure izkuntza batzerik?

12/ «H» izkiak bakar batzuntzat
badu bere garrantzia
aiek jakiña ez dute naiko
iñola ere kentzia.
Baiña besteak aiengatikan
era ortan beartzia
eziñezkoa derizkiogu
guztiak ondo artzia.

13/ Iritzi asko diran garaian
gertatzen dana jakiña:
gutxienean eztabaida ta
sarri konpondu eziña.
Orrelakoan izan liteken
kaltegarririk aundiña
bitartekoak ez izatea
danak elburu berdiña.

14/ Elburu ori ez da besterik
izkuntzari laguntzea,
bakoitzak egin lezaken ura
borondatez eskeintzea.
Norberekeri ta setak bere
onagatik aztutzea,
gaurko giroak eskatzen duan
era arta jokatzeara.

Jose Aierbe, Loiola.

«Zeruko Argia», 491 zenb., 1972.VII.30

UREPELEKO JAUN

ERTOR ZENARI

Uharriet jaun ertor zenaz eman ditu kantu hauk Xalbadorrek, bere seme Mixelk Ameriketarik galdeginik.

Nahiz Xalbadorrek baduen bere airea, Etxahun eta Otxalderenean ere eman ditzake, beharrez.

1

Urepeldarra bainaiz eta pertsulari
Abisu hau urrundik zerauta etorri:
«Eman behar zinuzke zonbait pertsu berri
Gure artean egin lan onaren sari
Gure herriko apez, zendu berriari».

2

Uharriet apeza, sortzez Aldudarra,
Urepeldarren artzain higatu beharra;
Eginbidetan fermu, fedean azkarra;
Goragoko zerbait zen, etzen mundutarra;
Arimen salbatzeaz, zuk zinuen karra.

3

Zure dohaina etzen fedea bakarra,
 Dohain batek berekin geiago dakarra:
 Herri maitatzen ere ez zinen zu txarra,
 Gudari bipil eta eskualdun suharra,
 Gure hizkuntzak ere zintuen izarra.

4

Berrogoita bi urtez gure artzain gisa
 Egon zarenaz geroz, engoitikan aisa
 Ezagutzen zinuen garen ardi klasa;
 Bainan nahi zinuen, maltso eta basa,
 Denak zeruko bortan ginetezen pasa.

5

Xuxen joan dituzu karguko urratsak,
 Hala nola orena erloiko orratzak;
 Zuk beti zeru alde gogo ta bihotzak;
 Ifernutik salbatu ditaizke bakotxak,
 Jaunak entzun baditu zuk egin otoitzak.

6

Zonbat lan egin duzun apezgo bizitzan
 Gu gobernatu nahiz zerurako gisan;
 Kar handienarekin beti zinabiltzan,
 Kanpoan alegera, serio elizan,
 Apez zintzoagorik etzitaiken izan.

Arrarotarik zinen zu artzain bezala,
 Ikusi zaituztenek aitor dezatela;
 Beti berotu nahiz arima epela,
 Alha arruntetarik gaitzak zatozela,
 Guretzat etzitzazun on larre uspela.

Aunitz maitasun duzu gu ganat ixuri,
 Bainan izana gatik bihotza hoin guri,
 Egin izan daukuzu beharrez beltzuri;
 Jainkoak daki zonbat gosta zaizun zuri
 Gogor egin beharra batzuetan guri.

Erranez ordreari ginetezen berma,
 Bertzela etzaikela zerurat arima,
 Iduria gatikan zaharren sistima
 Beharrezkoa zela zure katixima
 Hartu duenak bezik ez diro estima.

Jin zinenean gure arimen gidari,
 Fede guzia hortan zinuen ezarri,
 Osoki emanikan Jesus maiteari,
 Beti ezetz erranez zure buruari,
 Gauaz eta egunaz gure zerbitzari.

Kusi zaituenari elizatik kanpo,
 Zer bihotza zinuen gogorako zaiko;
 Zuharentzat gogorra, lagunentzat flako,
 Horrelakoa zinen ez dakit zendako,
 Zuharentzat deusik ez, denak bertzendako.

Denak gerta gitaizke gu zorigaitzean.
 Eliz-gizonak ere bertzen sahetsean;
 Zuk ere edan duzu turri kiretsean,
 Ur hortarik iretsi duzun bakoitzean,
 Zer iragan ote da zure bihotzean.

Zuk eman kontseiluak, zuk egin graziak
 Ez dira geldituko nehoiz ahantziak;
 Uzta ekar dezala erain den aziak,
 Zeruaz jabetzera herritar guziak
 Susta gaitzala zure sinesmen biziak.

Jesus gatik hoinbertze egina borrokan,
 Hartuko zinituen beraren besotan;
 Hoinbertze sinetsia zeru eder hortan,
 Hor zaudela baitakit, bat egitekotan
 Gu errezebitzeko egon zaite bortan.

«Xalbador», *Ferranyo Aire, Urepel.*

«Herria», 1142 zenb., 1972.VI.22

SORTETXEARI

- 1/ Oi gure etxe maitea,
orroitzapenez betea,
zorionaren atea.
Zure altzoan iragana dut
sortzetik orai artea.
Izanagatik pobrea
bertzeak baino hobea
ni sortu nintzan etxea.

- 2/ Amak, munduratekoan,
etxea, zure xokoan
hartu ninduen besoan.
Geroztik hunat eduki nauzu
zure geriza goxoan.
Nabilalarik kanpoan
ez naiz sosegu osoan,
beti etxea gogoan.

- 3/ Dudalarik zerbait pena
zu zaitut lagun lehena,
iges leku hoberena.
Zure alderat inguratzen naiz
ahalik eta maizena.
Munduko leku maitena,
zuri zor dauzut naizena:
izana eta izena.

4/ Arbason eskutik jina,
o egoitza atsegina,
ez dakit zure adina.
Heiek lurpean estali ziren
zutan utzirik arima
hain amultsuki egina.
Heientzat zer biotz mina
zutaz gabetzen bagina.

5/ Etxetik hoinbertze gazte
kamporat zorion eske
zoraturik bazoazte.
Bizi moduak behartuz edo
etxea ez aski maite?
Gure faltaz belezate
arrotzek etxea bete,
hobendun haundi gintaizke.

6/ Zutaz hainbertze entzuna
aunitzentzat ezaguna
o bizipide urruna.
Nik betidanik arbuiatu dut
zure aberastasuna.
Hau da guk deraukaguna:
zu baitan eskas duzuna
etxeko goxotasuna.

7/ Ene haur onak, badakit
luzaro gabe engoitik
joanen naizela mundutik.
Arbason ganik ukan dohaina
ez utz sekula eskutik,
alde egitean hemendik
heier erraitea gatik:
Etxea han dago xutik.

8/ Pertsu hauk bururatzean,
azken finez orroitzean,
emanen naiz otoitzean:
Etxea, noizbait utziko zaitut
aunitz pena biotzean;
Jaunak zure babesean
nola bainintzan sortzean
naukala heriotzean.

Xalbador (Ferranyo Aire) Urepel
«Zeruko Argia», 493 zenb., 1972.VIII.13

«ONDO BIZI ZAI TEZ!»

- 1/ Urtebete egiña
izango da oso,
biraldu nizkitzula
dozena bat bertso;
ustez jarri nizkitzun
samur eta goxo,
orrenbeste denboran
egin gabe kaso,
Pilar, ez al dituzu
2 oraindikan jaso?
- 2/ Ez dirade pasiak
bakarrik bi egun,
len giñaden bezela
guk nola biagun,
asarrerikan gabe
alkarrekin lagun,
zakarkerik utzita
itz egiñaz legun,
zuretzako biotza
beti daukat bigun.
- 3/ Urte bete asko da
olako peskisan,
pentsatzeko denborik
ez al dezu izan?
Igandez entzutera
juten naizen mezan
Jaunai eskatzen diyot
komeni dan gisan,
geroztik erregutuz
zugatik elizan.

4/ Pensamentu bakarra
zu zera neretzat,
uste nuan giñala
biyok alkarrentzat,
begik betetzeko din
ez al naiz zuretzat?
Gutxin gutxieneko
erantzuna beintzat
mereziko nuala
iruditutzen zat.

5/ Eta esango dizut
nola dan garbiro,
ikusi dezazula
guztiya argiro:
zutzaz pentsatzen jartzen
naizen aldiero,
naiago nuke baldin
bageunde aldero,
len baño're maitego
izateko gero.

6/ Gelditu be ari zait
lanian biotza,
zuriaren ondora
egiten nau bultza,
ez al dezu entzuten
kolpiaren otsa?
Or zenduke aguro
irtengo balitza,
zurekin pasa nai du
munduko bizitza.

7/ Zu bezin maiterikan
nik nola ez detan,
lenago ikusten giñan
gu sarri askotan,
asteko zazpi egunez
lau edo bostetan,
gero zure etxian
erriko pestetan,
ain gustora ez nintzan
ibiltzen bestetan.

8/ Aldatu zaigulako
bizitzako era,
alkarrendandik onen
urruti izatera,
gerta leike oraindik
biltzia batera;
zer egin badakigu
gutxi gora-bera,
zu eta ni nolana
konponduko gera.

9/ Alkar ondo artzia
degu biarrena,
osasuna izatia
berriz bigarrena,
saiatutzen danantzat
ezta palta lana,
oiek izan ezker
badaukagu dena,
laguntzalle degula
gure Jesus ona.

10/ Gustatzen zaitelako
zure pintasuna
eskuetan daukazu
nere maitasuna;
zu bai zera neretzat
zoriontasuna,
aspalditikan zaude
ondo dakizuna
bi besuak zabalik
emen naukazuna.

11/ Basarriyan ez bada
kaleko etxian,
egizko maitasunan
suaz biotzian,
loxintxaturik alkar
noizik bakoitzian,
borondate guztiaz
ala biartzian,
orrelaxen biziko
gera ezkontzian.

12/ Iya jarri nitzaizu
belauniko auspez,
jabetuko zerade
noski orrenbestez,
guztia garbi esan
uizut nere ustez.
Egun ori iritxiko
ote da edo ez?
Etortzen ez badare
ondo bizi zaitez!

Guillermo Albizu, Urnieta.

«Axular» aldizkaria, Iruña'ko Euskalerraren
Adiskideak, 1972

ORIO ERRIYA EDER ETA ARGIYA;
ABESTU ZAZU BIOTZETIKAN:
¡ALLELUIA, ALLELUIA!

- 1/ Emen ditugu erriko jaia
aunditasunez betiak,
eta dauzkagu gure almenak
berari ongi itsatsiak.
Ez dira, noski, egun auetxek
zokoratzeko trastiak.
Ez eta ere gazte ariñen
muna barrungo aiziak,
baizik ditugu gauz on askoren
elburu ta iturriak.
- 2/ Bidaldu deiak aidiari;
ekarrazi jaietara.
Atozte, arrotzak, gure txoko au
mamitikan ezautzera.
Bizi tokia da Orio auxe
ikusgarri danetara.
Sortu zanetik emanak zitun
agiriak argitara.
T'aunditasuna ta edertasunian
badijua beti aurrera.

- 3/ ¿Zeñek goratu emengo jaiak?
 ¿Nundik asi ta bukatu?
 Ta ¿nork lezake biar dan bezela
 bikaintasuna agertu?
 Elizan dala, naiz enparantzan...
 ¿jeziñ danak izendatu!
 Danetan aundi ta dizdiratsu;
 eziñ, egiz, guk zenbatu.
 Orio erriak izen aundia,
 diguzu nun nai zabaldu.
- 4/ Soñu alaia ta kale jirak,
 ez dira geza, motelak.
 Badute beren bizitasuna.
 Ariñ ariñeko dantzak
 urtuko'ituzte geiegi diran
 giltzurdiñetako gantzak.
 Dantza ta dantza eta aldizka
 presko-preskua zerbezak.
 Artu goguan ola egiteko
 esan dizkitzueten itzak.
- 5/ Badute jaiak erri danetan
 maian berezitasuna.
 ¿Noizko bestela, zeñentzat dute
 aukeran osotasuna?
 Gaur ez da izaten lengo konturik;
 dana onetik, ¡jakiña!
 Ez da gaur jartzen eltzekorikan;
 etzaigu atsegiñ zeziña.
 Gaur mokau gozo ta mama onari
 kolpe gogoz ¡alajaña!

6/ Arrantzaliak egun auetan
dute beren nortasuna,
kendua diote itsasuari
barruan gorderik zuna.
Ez biar aña. Gu ortan gaude,
asko dalako biar duna.
Askotxoz geigo merezi dute;
etzaio estaltzen utsuna.
Itsas gizona, biotz onekua,
danontzat zera txit ona.

7/ Nekazariak, bota duzute
urte onetxen erdia.
Ixuri'uzute kopetetikan
nekatuaz izerdia.
Lasai zaitezte egun auetan
ta eman jaiari beria,
gero lanian berriz asteko
ezautu gabe nagia.
Baserri lanak badute ordaña:
gozo ta ornitua eltzia.

8/ Kale langilliak, oraiñ zuentzat
ditut itza bereziak.
Zuen lanetan zerate danak
artetsu eta trebiak.
Badituzute, noski, patrikan
kutizietako gordiak.
Pasa badira urte luzian
ez biar aundi ta nekiak,
aztu guztiak egun auetan,
ta egiñ oraiñ deskitiak.

- 9/ Eziñ nik utzi bazterturikan
erri ontako umiak.
Denbor berriak zueri begira
zorrotzki daude jarriak.
Ainbat eskola len etzirana
daude Orio'n altxiak.
Arretarekiñ saiatu antxe;
izan zaitezte ikasiak.
Jai egunetan badituzute
jolas gaia pozgarriak.
- 10/ Itz bat gaberik uztia ez da on
erri ontan gure amak.
Aien burua eta eskuak
egiñ dizkigute lanak.
Aiek moldatu ta maiaratu
dituzte on ziran janak.
Sendietako gurasuari
goralpena beruenak.
Izan ditzala zuentzat Jaunak
zeru erdian zorionak.
- 11/ Agur bero bat biotzetikan
emengo agintariari.
Jarraitu beti bide zuzenian;
mendekuak ongi erabilli.
Jai auek bitez oraiñ ta beti
danontzat alai ta argi.
Danoren alde eskatzen diot
gure Jaungoiku onari.
Ta zuek, gaztiak, jarraitu onian
zuzena dan bidari.

12/ Jaiak amaitzian arrantzaliak,
anka altxa ta itsasora.
Ongi ibilli t'asko irabazi;
etorri gero txokora.
Bitarte ortan atzerritarrak
erriz jabetuko dira.
Ongi etorri maite sutsu bat
danentzat izan dedilla.
Aiek eta gu, ango ta emenguak
elkarrekiñ anai gera.

Joaquín Aldave, Orio

1972 urtian eko, ORIO erriko JAI-PROGRAMA

GAURKO ARRASATE'RI

1/ Lenago iñoiz bezelaxe ni
berriro ere kantura,
gai bat arturik ez jutekoa
Mondragoetik kanpora.
Dagon ezkeru zeri jarduna
gertutik eta gertura,
bertso batzuek nai nuzke egin
Arrasateren kontura.

2/ Mondragon dago zeri jarduna
eta gañera onetik.
Onekin ez det adiarazten
eztagonikan danetik.
Jaunari esker aberats gera
ongi-egilleetatik.
Egintzak eurak ageri dira
esaten nere aurretik.

3/ Arrasateren aunditasuna
beti izan da lanetik.
Goian epiniz nor bere saila
bakoitzak bere aldetik.
Ikustekoa gure arreta
edonoiz eta nunaitik,
Nabarmentzea edozein gaitan
beste guztien gañetik.

4/ Nabarmenetan nabarmenenak
dira gure ikasketak,
gure lantegi aurreratuak
ta beren eletronikak.
Esan bearrik gabe ain onak
diraden gure musikak.
Beren tokia bear dutenak
berrik gure deportixtak.

5/ Ageri edo irakurgaiak
diotenetik ain zuzen,
mondragoitarrak lenago ere
langille onak genduzen.
Orain dirala gizaldi asko
or bertan Ferreriasen,
beren galtzairu berdingabeak
denok ondratzen ginduzen.

6/ Arturikan ain doain bikañak
gure aurrekoetatik,
Zaindu bakarrik ez baidegu zor,
sendotu geiago baizik.
Nere iritziz ardura gabe
ez gaude alde ortatik.
Beste ainbeste esan al geinke
gure maitasunagatik?

7/ Maitasuna ta egia daude
bi itz gozotan esanak.
Eta pakea irugarrena
alkarrekin dabiltzanak.
Askotxok ditu mingaiñez beintzat
iruron zaletasunak.
Nundikan nora dabiltzan ezin
aurkitu ditu gizonak.

8/ Gaur Arrasatek izanagatik
ondasunetik ugari,
alde guztitik ondo jantzita
gaudenikan eztiduri.
Atsegiñikan ezin emanik
egarri premizkonari,
maitasun gabe txikia ez al da
gure aunditasun ori?

9/ Gure artean arrika iñoiz
batzuk ondasun ederrik.
Maitasunikan baldin badute
diruarentzat bakarrik.
Erak ez dute bizitzan beste
aberastasun bearrik.
Al genezake iritxi olan
bein aunditasun jatorrik?

10/ Guztiz altsuak ala nai eta
gure alde egin ezik,
gerekasa guk iñoiz eztegu
alkarrentzako biotzik.
Al lezateke arkitu batek
zorionik eta pozik
besterik gabe lan soilletikan,
ezpadu beste laguntzik?

11/ Biotzik gabe lan utsarekin
ez leike bizi gizonik.
Dirua eztala zorion utsa
sarritan gaude entzunik.
Erdizka ezin euki genzake
Arrasateren izenik.
Guztiz jatorra ez al genzake
kristau argiak izanik?

*José Manuel Arriola,
Mondragoeko kalezaña.*

«Zeruko Argia», 433 zenb., 1971.VI.20

URIBARRI

Bertso labur soillez ezta guztia nai bezela agertzen errez; ala guztiz ere badet itxaropena izango dutela zeñek ulertu. Beren mami guztia osatzen dute: Uribarri'ko Parrokia edo Ama Birjiñak, Parroko Jau-nak, baratza, *Escuela Politécnica* deritzan gure ikastetxea, eta... jakiña, lurreko bizi-tokiak berriz: *Torre Izarra*, *Torre Eguzkia* ta gañontzeko ainbat etxe berri.

- 1/ Gaur Arrasate ikusten degu
nik al dakit zer egiñik.
Esan lezake bai ote duan
beste bat bere berdiñik.
Baña Uribarri'n bizi geranok
degun moduko erregiñik,
Itxaropenen Ama degula
egon gaitezen jakiñik.

- 2/ Amatxo onen kondairarikan
nik ez det ikasi baña
Nere fedeak esaten baidit
izango dala bikaña.
Zaarrenetan zaarrena dala
nik orrela det jakiña.
Seme-alabak bera maitatzen
egin daigun alegiña.

3/ Zorion orrek ematen digu
nik al dakit zenbat kezka.
Alde batetik edo bestetik
beti arduretan gauzka.
Itxaropen-dun Amari gaude
lagun dekgigula oska.
Aldamenean iru izar eder
berri-berri sortu zaizka.

4/ Esan dezagun nola diraden
izar dena-delakoak,
irutatik bi dirade emen
lurreko bizi-lekuak.
Irugarrena osatutzen du
jaun Don Ibon parrokuak,
Emango'izkunak bizi-tokiak
beti-beti betikoak.

5/ Lendik onara seme-alabak
baizaizka ubariturik,
Era berean baiditu ainbat
umetxo ta aingerurik.
Baña ezpadegu maite izaten
egietazko pakerik,
Aundi-nai utsez eztegu ingo
Ama Birjiñen gogorik.

- 6/ Millaka gera gaur biztanle
Uribarri delakuan,
Baserriren bat edo beste len
besterik etzan lekuan.
Sinisten ere oso erreza
eztan gisa-modukuan,
ikusten degu aldatu dala
prixaka egundokuan.
- 7/ Ezin ukatu aldatu dala
Uribarri'ko bizitza.
Baña len ere baratza zan da
berriro ere baratza.
Len sortzen ziran aza ta porru,
kipula ta berakatza,
Eta gaur berriz gizon jakintsu
asko sortutzen dabilta.
- 8/ Bizitzan jator erantzuteko
jakintza premizko zaigu.
Zoritxarrean geiegietan
bestera usatzen degu.
Zuaitz arbolen gisa gizonak
ondorengoa sortzen du.
Mentu onakin txertatu bear da
prutu onik emango badu.

*José Manuel Arriola,
Mondragoe'ko kalezaña.*

«La Voz de España», 1971.VI.22

GURE GAZTEAK EUSKERARIK EZ DUTE ABERASTUKO

Gure izkuntza berdingabekoetzaz ainbeste itzegiten dan ezkeron, nik ere nai nuke zerbait mintzatzea.

Zorionez gure etxean badira lau seme-alaba, lau gazte, euskera soillezko zaiñetatik sortuak. Ori dala-ta badirudi konturatzen dirala euskera ez jakitea lotsagarri zaietela, baña ez dirudi konturatzen diranik jakitea ez zaietela aski, baizik maite izanaz aberastea dutela zor. Badakite gure izkuntza, nun mintzatzeko?, ez bada baserrira joandakoan aitonarekin, amonarekin eta osaba-izebaekin, bestekin ez dute ibiltzen, ez da lengusuekin beraiekin ere, bear bada erdera erabiliko dute. Eta etxean laurak batzean erdera barra-barra, ta ez alperrik nekatu esaten ori ez dala orrela, ez dute entzungo-ta. A! ta bat bada ikastolan andereño edo zerbait ibiltzen dana. Ez daude ikastolak esku txarretan...

Ori dala-ta, orra eratu amar bertso.

1/ Ala bearrez gure
lurrean ainbeste
euskaldunengandikan
sortutako gazte.
Ez dakit eurak ala
dutenikan uste.
Baña izkuntzarekin
zorrak badituzte.

2/ Eurari lotsagarri
egiten zaiete,
euren izkuntzarik ez
jakitea bate.
Baña jakin ezkerro
zerbait nolabaite,
euskera sendotzeko
kezkarik ez dute.

3/ Gazteak edonun da
edonoiz alkarte,
erdera barra-barra
erabiltzen dute.
Amak esan: Euskeraz
itzegin zazute.
Aguro erantzuna:
Zu, ixildu zaite.

- 4/ Orrela ari gera
ez dakit noiz arte,
gero bete-bearrak
nola ondo bete?
Etzan ez gertatuko
beste onenbeste,
izanikan euskera
bear ainbat maite.
- 5/ Erbestekoak izan
oi duten antzera
kapritxotzat bakarrik
arturik euskera,
irixten ez bada're
zearo galtzera,
aurrera bearrean
jungo da atzera.
- 6/ Gaitz txarrak zapaltzeak
ez genezke poztu.
Euskera gaxotua
onla ezin piztu.
Il zorian ez badago
ere, dabil estu.
Baña txikia dala
beste errurik ez du.

7/ Zorionez Jainkoak
emana guretzat,
euskaldunok euskera
danok degu ontzat.
Txikia dala eta
ez artutzen aintzat.
Ez daigun iltzen utzi
orregatik beintzat.

8/ Maitasun guztiakin
egiñik aletin,
ez gaitezen jokatu
iñoiz erdi arin.
Baldin albalitzake
aundiago egin.
Jarritako mugarik
iñun ez du berdin.

9/ Gai onetzaz mintzatzen
ni ez naiz lenena,
ta nekez izango naiz
gañera azkena.
Onenera jota ere
esango dutena:
Gixajo lelu orrek
esaik nai dekena.

10/ Ezer ere ez dago
kostatzen ez danik,
gai onetan ez degu
euskaldunak lanik.
Jainkoak guretzako
diguna emanik,
nola ez pozik gorde
polita izanik?

*José Manuel Arriola,
Mondragoeko Kalezaña.
«Aranzazu», 1971.IX*

UDALAITZKO GURUTZE-JARTZEARI

- 4 1/ Txalogarrizko egintza
Mondragoiko errian,
gaurko semeak egin
lengoen aurrean,
beti agertzen zana
egin bearrean:
Udalaitz traketsean,
etxeko lurrean,
bi gurutze zutitu
gallur gallurrean.
- 2/ Jakiñik orain arte
bate etzuala,
guztion iritzia
premizko zuala;
Euskal Erriko gallur
askotan bezela,
Udalaitzek gurutza
iritxi zezala;
orra or baten ordez
bieren itzala.
- 3/ Udalaitz gertutikan
ezagutzen dunak,
badaki ez dirala
txantxetako lanak:
gurutzeak dituzte
eskuz eramanak,
beste bear zituzten
material danak.
Badira izerdia
atera dutenak.

4/ Ainbesteko astuna
izanik gurutza,
eramateko berriz
guztiz bide latza,
ainbeste arkaitz eta
ainbeste arantza:
nolabaite igoak
dituzte goruntza.
Gallurrean diote
eman erregetza.

5/ Ain egintza jatorra
ta ustez betiko,
lotsarik ez duana
bate errirako,
etzaio ez iñori
iñoiz damututko.
Naiz aitz kalderra izan
bai dugu etxeko,
Pitxi oberikan zer
zitzaion jarriko?

6/ Artzaiantzat ez ditu
ain toki nobleak,
naiz eta baditu're
batzuek obeak.
Ardientzat ez dira
arrixku gabeak.
Ala ere baditu
beraren zaleak;
zatarra izanarren
bere maitaleak.

7/ Arrasateri goitik
begiratzen dio.
Frutu umillik ere
eman izan dio.
Arte egurrak ez du
gaur asko balio;
baña alare ba du
beste zerbait geio:
dugun urik onena
berari zor zaio.

8/ Orain artean izan
dituan bezela,
maitaleak berriz'e
izan ditezela,
gurutzeak jabetza
izan dezatela.
Orain egin dan lana
jolasa ez dala.
Frutu urriak izan
lezazke bestela.

Jose Manuel Arriola,
Mondragoe'ko kalezaña.
«Zeruko Argia», 454 zenb., 1971.XI.7

URTEAREN ASIERARI

Bertso aubek urtearen asierari dago-
kienak dirala deritzat. Ala ere urtien edo-
zein garaitarako ez nago gaizki datozenik.

1/ Milla beratzireun irurogeita
au da amabigarrena,
Orain arteko guztien gisa
zerbaitekin datorrena.
Ez bai dakigu zer izango dan
berarekin dakarrena,
Osasuna ta pakea beintzat
eman deizkula aurrena.

2/ Orrez gañera egin lekio
al dakit zenbat eskari.
Erreza ezta izango baiña
gu kompromatutze ori.
Ondasunetik baldin ezpada
aberatsegi etorri,
Goserik eta miseririkan
ez dakigula ekarri.

3/ Ainbat zorion eskeinka gera
aitu lengo egunetan,
Giro otxana sortu naiean
Gabon-urteberrietan.
Gabonak beti bear genduzke
maite izanik benetan.
Urtea askoz xamurragoa
denontzat era orretan.

4/ Zorionezko bideetatik
aparte gabiltz askotan,
Alkar osatzen nekatu gabe
dugunarekin eskutan.
Gure biotzen argaltasuna
nun ikus lezaken bertan:
Zorion asko bai opa baña
besteak ematekotan.

5/ Aundinai eta arrokeriak
ez gaitu ondatzen gutxi.
Lagun urkoa oinperatu nai
edo bestela iruntxi.
Kutsu zikiña garbitzeko lain
argi al balitz iritxi,
Gaitz triste oni ezetz esanda
lenbailen atea itxi.

6/ Urte on eta zoriontsua,
egarri orrekin gaude.
Ez deigun aztu, al izateak
guregan ere badaude.
Gu ezpagera maitasunezko
borondate orren jabe,
Zer nai degu guk, gure aldetik
zerbait alegindu gabe?

7/ Guk izanarren zorionentzat
etengabeko amesak,
Nola iritxi leiken ez gera
konturatutzen errezak.
Guk ala naita alkarrentzako
baigera ain aldrebesak,
Ondo ordaintzen ari gerade
kontzientziarik ezak.

8/ Premizkoena arkitzen gera
ezagutu bearrian,
Abere gisa ez ibilteko
itxura lotsagarrian.
Artu emanak zuzenak gaude,
erabilteko zorrian,
Edozein gaitan erantzutea
kontzientzizko neurrian.

9/ Gure artean arrokeri ta
ezin aseak ugari,
Uko egiñez ainbat alditan
Jainkoaren legeari.
Elkarri ainbat eragozpen da
ainbat bidegabekeri,
Zoritxarrean ez ote gera
ez bearrean erori?

10/ Bidegabeak eskabideak,
bidegabeak ezkeintzak.
Askozaz ere okerragoa
bidegabeak ordaintzak,
Izaten ditu kontzientzirik
beregán ez dun biotzak.
Orra sustrai bat sortzen dituna
gure artean ekaitzak.

*José Manuel Arriola,
Mondragoe'ko kalezaña*

«La Voz de España», 1972.VI.24

«Zeruko Argia», 486 zenb., 1972.VI.25

MATTIÑ BERTSOLARIARI

(Iparragirre'ren doñuan)

- 1/ Aurten Ilbeltzan amaseia bai
gendula zoragarria,
esan ziteken loraz jantzita
zegola Euskal-erria.
Egun ortan Donostin
zure omenez Mattiñ
jaialdi bat zan jarria,
zuri tokatzen zaizun bezela
benetan arrigarria.

- 2/ Jaunak emanda badezu, Mattiñ,
bestek ez duen almena:
ingurun biltzen diran guztiai
alaitutzeko barrena.
Lendik ere banekiñ
nola zendun zeurekiñ
irriparrik gozoena,
naigabez dauden biotzak ere
pozez jartzen dituen.

3/ Oparitxoak artu ondoren
asi ziñanen kantari,
biotza lertzen jarri zenien
ango entzule danari.
Aiek negar malkoak
pozaren pozezkoak
irten zitzaizkigun guri!
Eman zenigun une goxoa
guk nola ordaindu zuri?

4/ Zer alaitasun ote zegoen,
Mattiñ, zure barrenean
ikusirikan ainbeste lagun
bildurik aldamenean?
Bostekoak batetik,
besarkadak bestetik,
maitasun ederrenean;
urte askoan jarrai olaxe
pake ta zori onean!

Pedro Artetxe, Lasarte

«Príncipe de Viana», 74 zenb., 1972.IV

GAUZAK BEREN TOKIAN

Iruñako «Príncipe de Viana» aldizkari barruan, orri berezi bat argitaratzen asi dira urte onen aurrenetik.

Orri berezi orren izena «Bertsolaria» da. Bertsoz eta bertsolariai buruzko idazlanaz osatu dago.

Aspaldiko ametsa zan orixe bertsolari ta bertsozale askoren artean, eta pozik bialdu genitun geure lantxoak, baña gure poza etzan luzarokoa izan zori txarrez.

Argitaratu aurreko billeretan, bakoi-tzari bere idazkera errespetatzea erabaki bazan ere, ez da ala gertatu. Neri beintzat ez didate errespetatu ta bildur naiz geiagori ere beste ainbeste egin ote dioten.

Burutik oñetara atxez josita argitaratu dute orri osoa ta nik ez nuen bat bakarrik jarri.

Idatzi nien arduradunai, nere asarrea adieraziaz, baña nere idazlan orrek daramazkin atxeakiñ zer ikusirik ez dedala adierazi nai nieke irakurle guztiei, bertso oen bidez.

1/ Euskal idazle izatea gaur
atsegiñ danik ez uste,
zerbait egin nai degun garaian
bada naiko buru auste.
Etsaiek beren adar luzeak
noiz nai agertzen dituzte,
gogor egiten ez badiegu
laister itoko gaituzte.

2/ Beren eskutan izan ezker
eskubide txikiena
erruki gabe zapaltzen dute
arrazoirik aundiena.
Beren saillera danak eraman
orixen dute naiena,
bestela eziñ iñolaz egin
oiek egiten dutena.

3/ Gipuzkoatik Naparroara
nuen zerbait igorria
bear bezela osatzearren
bertsolarien orria.
Baña azaldu zaigun bezela
etzan bere jatorria,
nunbait Iruñan sortu zitzaion
atxe deritzan zorria.

4/ Bertsolaria izenarekin
azaldu zaigun orrian
nere lantxo bat agertua da
txit era parregarrian.
Orregatikan arkitutzen naiz
aiñ estualdi larrian,
gauzak argitzen saiatuko naiz
merezi duten neurrian.

5/ Idazlan ori ez da izango
zenbaitena añakoa,
baña zergatik ez da azaldu
berez dan bezelakoa?
Alaxen baizan erabakia
Loyolan artutakoa:
bakoitzak duen idazkerakiñ
argitaratutzekoa.

6/ Bakoitzak bere iritzia du,
eziñ liteke ukatu,
baña pakean bizi nai bada
besteak errespetatu.
Gertatu zaigun traketskeria
berriz ez dediñ gertatu
garaia joan baño lenago
obe da neurriak artu.

- 7/ Euskal idazlan bat egiteko
ez det ibiltzen atxerik
nere ustetan ez duelako
ekartzen kalte besterik.
Nik idatzirik ez nuen uste
era ortan ikusterik:
txiroa baña garbia zana
zikiñ da zorriz beterik.
- 8/ Lendik naikoa ez genduela
badegu gaitz bat sortua
aundizki eta jauntxo artean
muñetaraño sartua.
Baña euskera mintzatzen duen
erriak ez onartua,
atxe izenez ezagutzen dan
zorri madarikatua.
- 9/ Lenaz gañera gorrotatzen det
dalako atxe lizuna,
gure artera ainbat naspilla
ekartzen ari zaiguna,
Iñundik eta ezertarako
alderdi onik ezduna,
batasun itza aitzaki dala
danok banatzen gaituna.

10/ Esaten ez dan izki aul orrek
nola ez duen indarrik
besterik ezer eziñ du egiñ:
bartzarrak nastu bakarrik.
Euskera goxo eta jator bat
izan dezan Euskalerrik
lengo izkiak naikoa ditu,
ez du atxeren bearrik.

Pedro Artetxe, Lasarte

«Goiz-Argia», 148 zenb., 1972.IV

TXAPEL ZANARI (1)

1/ Udaberrriko lore tartean
alaiki bizi giñala,
uste gabean iritxi zaigu
berri illun da tamala:
bertso zaleok ainbeste maite
genduen Txapel ill dala.
Zeru ta lurren Jaun da Jabeak
berekñ artu dezala!

2/ Egun batean sortu zitzaizun
liteken gaitzik txarrena,
beñ barrenean sartu ezker
eriotza dakarrena,
sendagille ta sendagairikan
aintzat artzen ez duena;
zori-gaiztoko zomorro orrek
miñ bizia du izena.

(1) Txapel bertsolaria, 1893.VIII.14'an Errezil-
l'en jaio zan, eta 1969.V.1'an Azpeiti'n il. Euska-
lerriko plazetan asko kantatu baitzuan, oso bertso-
lari ezaguna zan. Aren bertso-bilduma bat, *Auspoa*'k
bere 91'garren alean argitaratua du.

3/ Gaitz gaizto orrek eraman zaitu
mundu ontatik bestera,
baña oraindik lengo lagunak
zurekin oroitzen gera.
Kristau zintzoai dagokienez
zeruan egongo zera,
eta or ere mintzatu lasai
aiñ maite zendun euskera.

4/ Gazte sasoiari izandua zan
txit bertsolari apaiña,
garai batean erririk-erri
amaika saio egiña;
aterik-ate zebillenean
oso koplari bikaiña,
zirikatzaile egokia zan
eta ondo itzegiña.

5/ Oraindik ere begiratuta
etzegon gizon baldarra,
gazte itxuran agertutzen zan
urtez egon arren zarra.
Gorputz tentea, kolore gorri
eta ibildun azkarra,
alkar izketa atsegiña ta
aingeruzko irriparra.

6/ Gizon bezela bere bizitzan
izan zan berdiñ gabea,
familirako guraso zintzo
eta langille trebea;
euskera-zale purrukatua,
neurri gabeko fedea,
osasuntsua eta alaia,
birtute danen jabea.

7/ Arrokeririk etzendun iñoiz
ain ziñan gizon apala,
bertsolari ta euskeran alde
beti langille leiala.
Omenaldi bat merezi zendun
gure artean ziñala,
Jaunak zeruan ordain deizula
guk zor dizugun jornala.

8/ Txapel joan da emendik eta
gu noiz goazen ez jakiñ,
saia gaitezen beti irauten
kristau sinismenarekiñ,
egunen batez Jaunak zeruan
bildu gaitzan alkarrekiñ.
Agur, lagun zar biotzekoa,
laister gaituzu zurekiñ!

Txapel ezagutzen etzutenak, bearbada uste lezakete loxintxa utsezko bertsoak dirala, baña ez uste izan ala diranik; aren berri zekitenak esan dezatela alakorik baltz, baña ez dago bildurrik.

Ill zan baño bi illabete inguru lenago, Landeta ostatuan alkarrekiñ apaldu gendun, eta ezin ziteken esan zeuzkan urteak zeuzkanik, eta gutxiago berriz aiñ azkar lurpera bialduko zuen zomorro gaiztoa barrenean zeukanik.

Alaxen zeukan ordea eta eraman zigun azkar asko.

Agur, Txapel, egun aundira arte! (1)

Pedro Artetxe, Lasarte.

«Goiz-Argi», 149 zenb., 1972-Loraila

(1) Itz-lauzko lerro auk, Artetxe'k bialdu digun makinaz idatzitako orri batetik.

GABON JAIETAN

- 4 1/ Gabonetan badabil
Edozenbat gauze.
Dinoe: «Gabon, bon, bon
Behar dogu ase».
Batzuk aukeran dabitz
Beste batzuk gose,
Erruki gitxi eta
Propagandak luze.
- 2/ Aintzazko abestiak
Gabon egunetan,
Gosearen negarra
Mundu zabaletan,
Goibeltasun ixila
Presondegietan,
Malkozko aparia
Famili askotan.
- 3/ Belengo estalpetik,
Jesus, zer dinozu?
Bakoitzari berea
Agintzen dauskuzu.
Zure egarri hori
Ase nahi badozu,
Beste mundu berri bat
Sortu behar dozu.

4/ Belengo estalpeaz
Bagara ausnartzen,
Antxe daukagu Jesus
Maitasuna eskeintzen.
Bakoitzari berea
Badausku agintzen,
Euskal Herriak ez dau
Besterik eskatzen.

Balendin Enbeita, Muzika

«Príncipe de Viana», 1972.I

ZAHAR GAZTIAK

- 1/ Zugatz gaztien adar sendoak
Aizearen balantzetan
Ondoko zaharren adar sendoak
Beratzen dituz golpetan
Goitik beraino mutilduagaz
Jarri arte azurretan
Ainbeste frutu eder emonak
Bere sasoiko urtetan.

- 2/ Gazteak ez dau ezik ikusten,
Zaharrak ez dauka indarririk;
Bere kemenak amaitzen doiaz
Ezin jaso dau adarririk;
Bere sasoian emongo eban
Al eban frutu ederrik,
Baina gaztea gaurkua da-ta
Ez daki lengo berririk.

- 3/ Zugatz zahar batek naiz ta adarrak
Asi arren igartuten,
Ekaitz artian ibilia da
Bere frutuak emoten;
Ekaitzik izan ez daun gazteak
Hori ez dabe ikusten,
Baina geroak urtien buruz
Asko dausku erakusten.

4/ Arbola zaharrak emon ez baleu
Geroko kimu berririk,
Gaurko gazteak etzun izango
Behar ainako fruturik,
Bakoitzak bere sasoiari ekin,
Ez izan arrokeririk,
Gizona oso utsa dalako
Bestian laguntza barik.

Balendin Enbeita, Muxika.

«Príncipe de Viana», 72 zenb., 1972.II

OILARRARI ITANDU
(Bederatzi-amar urtegaz eginak)

- 4
- 1/ Karaxaka badago
abian oiloa,
kukurrukuka laister
doa oiloskoa.
Oiloak eiten dabe
honen agindua,
bestela zigortzeko
bizkor dau pikua.
- 2/ Eun oilo egon arren
oilo-toki baten,
oilar baten esana
zuzen dabe egiten.
Oilarran aurka iñor
ez da ausartuten:
oilo gangarrak laister
ditu ixilduten.
- 3/ Bizimodu askotan
oi dana ikusi:
gizona orruaka,
andreak garrazi.
Andra bat euki eta
bera ezin ezi...
Kukurruku jo arren,
andrea nagusi.

4/ Andra-gizonak ondo
bear dira atondu,
horretarako dira
egiten ezkondu.
Gizonak ezin badau
etxea konpondu,
andrea zelan ezi
oilarra itandu.

Jon Enbeita, Muxika.

«Príncipe de Viana», 74 zenb., 1972.IV

AMESETAN
(19 urtekin)

- 1/ Ames egin dot, ames gauean,
zoriontsu bat naizela,
Baratz erdian, lore artean
usain goxotan nagola.
Ames egin dot: baratz, lore ni,
guztiok aske garala.
Egia dala gure bidea
eta alkar maite dogula.
- 2/ Uda barria dogula lagun
betiko Uda barria.
Zerua argi, gaurik inoiz ez,
beti eguzki barria.
Txoriak lirain, aizea samin,
lorea zuri gorria.
Kantuz, barreka, laztanle, leiar,
amai bako iturria.
- 3/ Baina lotatik itxartutzean
bihotza iat (1) erdibitu:
Negu beltzean sartuta nago;
baratzik ez dot aurkitu.
Iturritxoak kristaldu dira,
txoriak otzez gogortu.
Egi-bideak basatu dira,
lore gorriak igertu.

(1) Zait

4/ Zertako jagi ames altzotik?
Goibeltasunez jazteko?
Ez al da obe amesez bizi
itxartu gabe betiko?
«Ez» —dinost nere gazte bihotzak—
«ez naz jaio lotarako».
Gaur holan gagoz, larregik lotan
bizi gura dabelako (2).

5/ Ames goxoen zuritasunak
Ez dau gizonik askatzen.
Ames aundien edertasunak
ez dau herririk jasotzen.
Ames arteko lore-burutan
Jainkorik ez da aurkitzen?
Ames urdinen maitasun suak
ez dau bihotzik erretzen.

6/ Jetsi gaitezan ames arteko
guzurrezko gaztelutik.
Jetsi gaitezen maitemin utsen
fantasizko lainotatik.
Gauzak diran lez ikus daiguzan
ta ez amesen goxotik.
T'eskeini daigun gure bizia
Jainko ta anaiengaitik.

Jon Enbeita, Muxika.

«Príncipe de Viana», 71 zenb., 1972.I

(2) Dutelakoz.

ANTIGUA'KO BASELIZA EDO ERMITA

1/ Gau eta egun gauza ederren
eske ta billa gabiltza,
etxekon ordez kanpokoari
emanaz txalo ta aintza;
ta guk bertan eduki
eder eta egoki,
berezaz gaitezen mintza
bear dan mallan jarri dezagun
Antigua'ko baseliza.

2/ Gizon jakintsu buru argiak
zu lenengoz ikustean,
auxen diote: bertan ez degu
eta gutxi erbestean,
azal, barru ta gaña
guztira da bikaña;
gero beraka jaistean
itzultzen dira danen erregiñ
zu zeralako ustean.

3/ Gurutze baten itzalarekin
albulan dauka Beloki,
bien artean alderdi ori
apaiñtzen dute egoki;
eskerrak emateâ
zure erri maitea
or igoko zaitzu aurki,
zuretzat baña naitasun geigo
ez leikelako eduki.

4/ Fede beroaz jantzita zeuden
gure lengo gurasoak,
ermita ederrez bete zituzten
gure mendi ta basoak.
Antigua'ri begira
zenbat geratzen dira
zabalik begi besoak,
euskal ermitan buru aitortuz
gaur egun mundu osoak.

5/ Gure amaren babes ederra
erri guztia zaintzeko,
Gipuzkoako ederrena da,
nun da beste bat gaintzeko?
Aundia ta zabala
ezin ukatu dala,
ezer ez dauka kentzeko,
garai batean jaso bai zuten
katedral baten antzeko.

6/ Gogor ta sendo irauten dute
orma, tellatu ta abe,
millaka urtean orla jarraitu
guztiontzat degu obe.
Ama ona eskertu,
Bera or dago gertu.
Zumarrâ guztian jabe,
eliz maitea, zu egon zaitez
beñere erori gabe.

Luzio Gabiria, Zumarraga.

«La Voz de España», 1972.VI.27

JAIOTETXEARI

- 1/ Bertso berriyak jartzera nua
gutzizko borondatian,
milla beatzireun irurogei ta
zortzigarrengo urtian;
zer gertatu dan esan biar det
Intxaurrondo'ko partian,
nere barrena ez dago lasai
guziyak jakin artian.

- 2/ Asarre xamar artu gaituzte
oso gorroto gogorrez,
geren etxetik ateratzeko
desapiyoka egurrez;
andre ta gizon, zar eta gazte,
guziyak oien beldurrez,
illabetian famili asko
egondu gera negarrez.

- 3/ Alare oiek segitzen zuten
beren gorroto txarrian,
makina aundi bat jartzen ziguten
geren etxien aurrian,
esanaz: «Ordu asko baño len
ikusiko da lurrian!»
Zenbat naigabe pasa ditugun
geren baserri zarrian!

- 4/ Emeretzi etxe bota dituzte
illabeteren barruan,
famili askotan beidatu gabe
zer miseriya dagan;
bizitzen ere etzegon errez
olakuaren onduan,
baserriya ala utzi biarra
pena galanta genduan.
- 5/ Auxen da lana ezin arturik
biar dan pazientziya,
gure biyotza erdibitu da
etxia orla autsiya;
kalian bizi biar degula
artua degu etsiya,
nik galdetutzen dedana au da:
Nun dago kontzientziya?
- 6/ Gure denbora pasia degu
beti baratzan lanian,
eguneroko ogiyen billa
ain borondate onian;
uste ez genduen ekaitz gaizto bat
gañera etorri danian,
iñundik ere anparo gabe
utzi gaituzte kalian.

7/ Abenduaren irua zan au,
Santa Barbara bezpera;
egun orretzaz bizi generala
beñere aztuko ez gera;
aita ere egun ortantxen jua zan
mundu ontatik bestera,
oi t'amairu urte ziran eunian
etxia bota ostera.

8/ Ni naiz Otxoki deitzen nautena,
ola zan gure etxia,
neronen bistan egokitu zan
tellatuak lur jotzia.
Ura ikusita nere barruak
pasatu zuben trantzia!
Nere biyotzak dadukan penik
ezta posible kentzia!

9/ Gu bezelaxe famili asko
dirade errukarriyak,
baserritikan bota gaituzte
ta kalera etorriyak;
batzuek dira amona zarrak,
beste batzuek elbarriyak,
oientzaz ere iritxi dira
munduko egun gorriyak.

10/ Jaiotzetikan oituak geunden
baserri zabal batian,
kanpo-lanian jarraitu degu
juan diran zenbait urtian;
egun batetik bestera danok
sartu gaituzte lurpian,
orain kalia bizi bearra
lau paretaren tartian!

11/ An utzi ditut aran-arbolak,
utzi ditut gereziyak,
an utzi ditut piko ta udare,
sagar gez eta gaziyak;
nere biyotzan zain bana zuten
an dauden arbol guziyak,
nere barrena samindutzen du
orrela galtzen utziyak.

12/ Ara amabi bertso nun dauden
Patxi Otxokik jarriyak,
goratu nairik lurperatuta
utzi diran baserriyak,
gure zelaitan gelditu diran
arbola maitagarriyak;
oraingo txandan puska goxorik
galdu du Euskalerriyak!

Patxi Otxoki (Patxi Lazkano)

«Príncipe de Viana», 77-78 zenb., 1972.VII ta VIII.

BERTSO PAPERAK

TALIDOMIDA ZANTARRA

(Erdi gipuzkeraz, erdi bizkaieraz, danak
ulertzeko asmoz)

1/ Zuri begira sortu zitzaidan
biotz barruko negarra,
neure arreba maitetxoaren
alaba kutun bakarra.
Mundu guztian ezautu dedin
«Talidomida» zantarra,
entzun begie guraso danak
nire «protesta didarra».

2/ Osagillean baimenarekin
ona zala'ta benetan,
zure ama dan nire arrebak
artu oi eban sarritan,
«Talidomida» osakai gogor,
kaltegarria zanetan;
beraren erruz besorik gabe
jayo ziñean umetan.

3/ Alkar izketan ementxe gaude
amak nola egin zindun;
obatzakotan artu bai zitun
osakai-drogak gau t'egun;
galazo bearrean, geuk bere
egin geuntsolako lagun,
zeu izan ezik, danok gerade
nolabaitean errudun.

4/ Zeren indarrez irribarreka
zaukadaz, lobatxo maite?
Berez sortuko beso-ebaketa
ez al da zuretzat kalte?
Besorik eza ta errurik eza
orra, batean dauzkate!
Beso-motzdunak laster zaitue
izentau euren alkate.

5/ Zorioneko izan dedilla
zu egin zinduzan ama;
berak nayago eban zu illa
eldu baziñan gugana;
orain osteria ikusikeran
beren alaba kutuna
biotz-samurrez irribarreka,
biguntzen zayo barrena.

6/ «Talidomida» ontzat artzea
benetan eban siñistu;
orain oster a negar-zotinka
siñismenean otzitu;
erdi ilda lez beti etxean
bakardadean kikildu;
;Aupa arreba maite kutuna,
itxaropenik ez galdu!

7/ Andra geyenen zeregiña da
umeak ekarritzea;
maitasunaren arnari eder
beste ezer baño ohea.
Jaungoikoaren erabagiak
Berak nai dun lez artzea,
eragozpenik ipiñi gabe,
dogu kristauon legea.

8/ Azkatasuna emon deusku ta
zeru-lurraren Jaubeak,
zuzentasuna maitatuagaz
artzeko geure bideak;
ori dala'ta, zuzen jokatu
apurtu barik legeak,
naita sarritan oker urtengo
bakoitza beren asmoak.

9/ Nagosi geran andra gizonok
mingotz, garraztasun naiko
izaten doguz geure bizitzan,
zugan ikasi bearko:
Jaungoikoaren erabagiak
nola onduen beteko,
eroapenan poz-atsegiña
zeru goyotan sartzeko.

10/ Aurrerakuntza ona da, baña
eztabaidako gauzetan,
oba litzake zigur jokatu,
neurritz ibilli danetan;
Bizitza bigun samurran billa
gabiltz estutasunetan,
atsekabe ta mingots ugari
geure erruz barne-muñetan.

11/ Izenez zara osakai baña
izatez guztiz txatxarra;
ardi antzera agertu ziñan
izanik azeri txarra;
esker txarreko «Talidomida»
ainbat ordaindu bearra,
onurakorra etxuran, baña
egitadetan ZANTARRA.

«Lertibe»

Bertso-papera: «Gráf. Gaubeca.—Guernica»

GAURKO LANGILLEEN BIZITZA

1/ Mundu guztia dago
erabat nastuta
langillearen itzak
indarririk ez du ta.
Nagusiak garaille
gu menperatuta,
ez gerade konpontzen
gaur izketatuta!

2/ An da emen jarri da
lanaren kontrola
kapitalak zupatuz
gizonen odola.
Ikusi tratu txarra
guretzat dagola,
era ortan pakerik
ez dago inola!

3/ Makinak menperatu
digu gaur gizona,
zigorpean jarririk
txarra eta ona.
Nun da garai bateko
kristautasun sona?
Orrela ezin sortu
denon zoriona!

4/ Kristok agindu zigun:
«Alkar maitatzeko»,
aberats eta pobrek
berdin bizitzeko.
Gaur ez da maitasunik
guri laguntzeko,
zer argi ikusten da
gauzak konpontzeko?

5/ Egia galdu zaigu,
gezurra nagusi,
eta ezin dun ura
bazarrean utzi.
Orra lagun urkoen
bizitz dana autsi,
danok anai generala
zertan ez ikusi?

6/ Amar-amabi ordu
su ta gar lanean,
batzuk autsaren mende
ta bestek kepean.
Pozik ez da izaten
etxean sartzean,
lerturik gaudelako
lanak bukatzean.

7/ Etxaratu ondoren
ura ixkanbilla,
nun naitik agertzen da
alako zor pilla.
Naiz senarra etorri
atsedenan billa,
lo egiteko bear
derrior pastilla!

8/ Zazpi orduko loak
ez du deskansurik,
ta berriro lanera
gaizki gosaldurik.
Egun dana fabrikan
buru makurturik,
enkargatun aginduk
ezin kunpliturik!

9/ Jantziak eta janak
oso igo dira
ta gu berriz soldata
txar bati begira!
Plazo zaleak berriz
sarri atarira
beren sarek zabalduz
jira eta bira.

10/ Erreztasun aundiak
erosi artean,
esanaz: «Ordainduko
dezu bi urtean».
Oiek sartzen ba-dira
bein gure tartean,
amarretik zortzitan
geretzat kaltean.

11/ Orrela bizi gera
gaur egun munduan,
itz batean esan da:
«Gixaxo moduan».
Lagun zintzo, leial bat
ez degu onduan,
deskantsatuko gera
eriotz orduan!

12/ Emen bukatzen dira
nere bertso lanak,
ustez gezur gabeko
egiak diranak.
Lagundu deigula
Zerutako Jaunak,
burua altxatzeko
langille geranak!

Jesus Lete «Ibaiertz», Isasondo.

«Zeruko Argia», 490 zenb., 1972.VII.23

UDABERRIARI

1/ O, negu maite, agurtzen zaitut
merezi dezun moduan,
aspaditxotik zu goraltzeko
asmoa arturik nuan;
ederra izan zera
udaberri antzera,
danok zaitugu goguan,
onerako ere balio dezu
asitzen zeran orduan.

2/ Berea aitortzen jakin dezagun
txarrei bezela onari,
konturatzea naikoa degu;
gezurretan zertan ari?
Berde daude zugaitzak,
soro eta baratzak,
lore mardula ugari...
A zer segira laga diozun
aurten udaberriari!

3/ Ikusgarria dago benetan
utzi dezun ondorena,
aspalditxoko urte auetan
izan danik dotorena;
sendo datoz belarrak,
pozez basarritarrak
au da esaten dutena:
Zu izan zera nekazarien
laguntzalleik jatorrena! (1)

(1) Irugarren bertso onezaz ara zer idatzi zigung egilleak: «...sei bertsoatik bost argitaratu zituen... Sei oietatik irugarrena ez dezute or, beraz. Onelaxen zan irugarren bertso au: Ikusgarria...».

- 4/ Kukua kantuz mendi alaitzen,
 beste txori danak berdin,
 eguna luze, eguzkik indar,
 bazter danetan atsegin.
 O, udaberri maite,
 ondo portatu zaite,
 ez zitalkeririk egin,
 bide onean datorren gauza
 alperrik galdu eztedin.
- 5/ Naiz-ta neguak alai agurtu
 ta iritxi udaberria,
 ekaitz zakar bat badago emen
 geron artean jarria:
 Eztago pakerikan,
 ta ori ez izanikan
 akabo Euskalerra! (2)
 Anai maiteok, auxe bai dala
 benetan negargarria!
- 6/ Inbiri eta gorrototikan
 eztago emen neurrik,
 alkarganako maitasun gutxi,
 zer gauza tristeagorik!
 Aspalditikan nago
 gero ta goibelago
 auxe pentsatzen jarririk:
 maitasunikan eztan lekuan
 eztala udaberririk.

(2) Puntu au beste onela agertu zan: «akabo udaberria». Poto, beraz. Okerren bat izango zala-koan, egilleari idatzi genion; onek onela erantzun: «Egia diozu bertso ortan inprentan falloa arkitzen dala; nik modu ontan jarria zan bertso au: ...akabo Euskalerra».

Marzelino Manterola, Lezo.
 «Zeruko Argia», 476 zenb., 1972.IV.16

EUSKAL GAZTEDIA

- 1/ Bertso jartze lanari
egon naiz utzita
langintza danetara
ezin iritxita.
Bertso gose dagola
norbait ikusita
banator asetzero
batzuk idatzita.

- 2/ Euskal gaztediari
behar diot jarri
aspaldin bai dabil
oso lotsagarri.
Jainkoa baztertutzen
ikusten da sarri
joera zuzen gabe
estu eta larri.

- 3/ Itxaropen guztia
jarri du gauzetan
zoriona ortikan
datorren ustetan.
Tamalgarri sartu da
etsai eskuetan,
irten ezin alako
bide estuetan.

4/ Materialismoa
artu du batetik,
dantza ta jolas toki
itxiak bestetik.
Zerua sortu leike
gaztedi ontatik,
zoriona baletor
Jainkoa uztetik

5/ Pakea lortutzeko
egin du alegin
egintza inmoralez
artuaz atsegin,
Zorion apur batez
fedea desegin,
Jainkoaren maitasun
onetik aldegin.

6/ Arkitu eziñeko
pakearen billa
ikusten det euskaldun
neska ta mutilla.
Gorputzetik gaixo da,
animatik illa;
miraririk ez bada
sendatzeko zailla.

7/ Gaztearen barrenak
daude ustelduak,
fedeko itxaropen
guztiak galduak.
Guraso asko dabiltz
arras saminduak
semeak ikusita
Jainkoz aldenduak.

8/ Aurrerapen aundiak
dirua galanki;
alaz ere ezin du
zorionik arki.
Joera maltzur ori
utziko zun aurki
Kristok dion maitasun
xamurra baleki.

9/ Euskalerrriak gaillur
aundiena nun dun
antxen ikusia det
«EUSKALDUN FEDEDUN».
Pentsatzen egona naiz
sakon gau ta egun
kendu edo uztea
obe ote degun.

10/ Oraindik zenbait gazte
badira zuzenak,
Jainko babes goxora
gogoz datozenak.
Auen atzetik dabiltz
ondatzeko denak
paganismo dotriña
onartzen dutenak.

11/ Pagano ta fededun,
aurre ta atzeko,
anima bat guztiok
degu salbatzeko.
Alegindu gaitezen
Jaunaz bizitzeko
berandua ez danez
bihotz-berritzeko.

12/ Errukiz natorkizu
gaztedi maitea
itxaropen apur bat
zuri ematea:
Uzteko prest bazaude
oben egitea
Jaunak emango dizu
zorion betea.

13/ Jainkoa lenengo ta
gero lege zarra
izan zan euskaldunen
gidari izarra.
Piztea nahi bada
euskaldun sugarra
adoratu dezagun
Jaungoiko bakarra.

14/ Arantzazuko Ama
Birjiña biguna,
entzun seme onetxek
eskatzen dizuna:
Euskalerrria beti
dedin fededuna
galbidetik atera
gazte euskalduna.

«*Mantxola*», *Arantzazu*.

«Arantzazu», 1972.II

JAINKOA LEHENENGO

- 1/ Zeruko Jainko guztialdunak
lur au zuanean sortu
sei egun lanen igaro zitun,
zazpigarrena jai artu.
Ortikan gera igande ori
jai egitea behartu
gure Aita dan Jainkoarekin
egin gaitezen alkartu.

- 2/ Egun aundi ta zoragarria
igande ori, benetan,
atseden pixkat artu dezagun
asteko neke-lanetan.
Baiña lenengo eginkizuna
ta beharrena danetan
pasatutzea Jaungoikoaren
aintza ta goresmenetan.

- 3/ Gaurko munduan ez da betetzen
ez bat eta ez bestea;
ikusten danez laburregi da
sei eguneko astea.
Lana batetik jai egunetan,
bestetik, berriz, pestea:
atseden gabe gelditu eta
aztu Jauna gorestea.

4/ Jainko maitasun bikaiña guban
ez dedin iñoiz itzaldu
kristau dotriñak erakutsi au
egiten digu zabaldu:
«Igande eta jai egunetan
bihotz oneko azaldu,
asteko egun danetan ere
maitasun ori ez galdu».

5/ Asteguneko langintza danak
utzirik orain osoki
jai ta igande zer gertatzen dan
aitor behar det egoki:
Otoitz lekuak errez baztartzen
gaurko jendeak badaki,
enparantza ta tabernak ditu
jai egunetan biltoki.

6/ Igande goizez amarrak jota
oraindik'e amesetan,
larogei urte beteak ditun
agure xarra mezetan.
Arratsaldeko bostak jotzean
orduan ase pozetan
gozatu dedin bere gustoko
juerga eta dantzetan.

- 7/ Itxaro zuan poz-gose ura
ase ote dun begira
gaueko ordu luzeak jota
etxerako erretira.
Ohe gaiñeko manta astintzen
eman amar milla jira,
ankak motel da burua makur
goizean goiz lantokira.
- 8/ Igandeak dun atsegin gabe
iñola ezin etsita
astelenetik ostegunera
tristura latzez josita.
Ostegunetik larunbatera
apur bat pozten asita
bere gogoko egun alaia
eldu zaiola kasi-ta.
- 9/ Atsekabezko negar zotiñez
bete zait bihotz barrena
anaia auek artu bai dute
dagon biderik txarrena.
Itxaropen bat bakarra dute,
galbidetik datorrena;
ez al dakite Jaunak askotzaz
poz ohea dakarrena?

10/ Kristau otza ta kristaua ez dan
mundu ontako jendeak
besarka ditu era ontako
pozik ez duten bideak.
Jauna goosten pasa ezean
jaiak eta igandeak
alperrik dira kristauak ditun
Jaungoikoaren Legeak.

11/ Anima ere lasaitzen dute
illun dabillen orduan,
orregatikan dibersioak
ez daude gaizki munduan.
Baiña Jainkoa oien gañetik
maitatutzeko moduan
bizi izango giñala promes
aspaldi egin genduan.

12/ Griña txar oiek ikusten ditut
ames politen antzeko:
lotan dagoan gorputz gaixoa
pozetan dago lertzeko.
Ikutu edo zaratatxo bat
asko du esnatutzeko,
atsegin, poz ta alaitasunak
erabat desegintzeko.

13/ Une bateko zorion billa
pakerik gabe bihotza,
penaz beterik bizitz guztian
jaien ondoren gabiltza.
Pentsatzen ondo jarri ezkerro
au negarrezko bizitza;
utsa litzake naimarentzat
osasungarri balitza!

14/ Anai maitea, azken bertso au
barru-barrutikan entzun
Jaungoikoaren Lege santuak
zuzenki bete ditzazun:
Jai egun danak aprobetxatu,
meza eta elizkizun,
kontzientziak esan bezela
Jaungoikoari erantzun.

«*Mantxola*», *Arantzazu*.

«*Arantzazu*», 1972.III

ARTETXE JOAN ZAIGU

- 1/ Ordua ez jakin, eguna ere ez,
bizia ain da laburra,
ustegabeen etortzen zaigu
guri eriotz lapurra.
Aspaldi ontan gaixo zebillen
Artetxe-n biotz xamurra,
bertso batzukin eman nai diot
neronen azken agurra.

- 2/ Joxe Artetxe idazle ona
gure artetik juan da,
bere biotzak aspaldi ontan
asko supritzen zuan da.
Amaika aldiz entzuna nago,
lagun aundia nuan da:
zergatik gabiltz beti burrukan
danok anaiak izan da?

- 3/ Naspillatuta daude mendiak,
naspillatua kaleak,
bolara ontan larri gabiltza
geran euskaldun aleak.
Euskerarentzat nai baditugu
guziok egun obeak,
lenengo beintzat izan gaitezen
benetan pakezaleak.

4/ Egiak dira, dudarik gabe,
Joxe, zuk esandakuak,
lengoak-lengo, naiko komeri
ba-du gure sorlekuak.
Pena da baiña aitortu bear
euskaldun biotzekuak,
batasunaren itz ederrakin
oker jo digu kukuak.

5/ Ordua da-ta, danok makurtu
ditzagun geure buruak,
ez gaitezela izan egoskor,
setoso eta arruak.
Garaia degu guk aztertzeko
ondo geronen barruak,
ta anaiari ez botatzeko
gureak diran erruak.

6/ Ez dezagula aurrera segi
begi-belarrik itxita,
euskaldun onak batu gaitezen
umekeriak utzita,
Gure etsaiak tartean dabiltz
gu burrukan ikusita,
euskera nundik galduko duten
arkume larruz jantzita.

7/ Ni gogor samar ari naiz baiña
esan bearra zeguan,
gu gabiltzala emen txakurra
eta katuan moduan;
euskerara maite degunok zertan
bide batetik ez jua?
bestela ia azken arnasa
segitun ematen duan.

8/ Zorioneko batasun ori
egin dedilla ementxe,
iñoiz bada-ta, premi ederra
daukagulako oraintxe.
Zeru goietan aurkitzen zeran,
nere lagun on Artetxe,
larrialditan lagun iguzu
Santu batek bezelaxe.

9/ Garbi ikusten da pakezalea
ziñala zure lanetan,
pakea beti goraltzen zendun
zure liburu danetan.
Millaka lagun San Inazio-n
giñan elizkizunetan,
or ikusi zan zure erriak
maite zindula benetan.

10/ Joxe Artetxe, zu egin zera
betikotasunan jabe,
baiña zerua ez da iritxen
lurrean supritu gabe;
lur triste ontan, ondo dakizu,
gizonok biurri gaude,
erregu zazu oraindik emen
gelditu geranon alde.

Manuel Matxain, Aiete.

«Zeruko Argia», 451 zenb., 1971.X.24

PAKEA

1/ Urte au ere aurreratu da,
ba-dijoa abendua,
lengoan gisa au ere ez da
pakezale izandua;
mundu guzia ikusten det nik
zearo erretxindua,
ez degulako zintzo betetzen
Jesukristo-k agindua.

2/ «Alkar maitezaz bizi zaitezte»
esan zuen milla aldiz,
ta ori bera esango luke
berriz etorriko balitz;
baiña gizonok aren esanak
erabat aztuta gabiltz,
orretxengatik ainbeste gerra
gaur ia piztuan dabiltz.

3/ Gizaldi ontan orra gizona
illargiraiño iritxi,
ontzi batean lurretik igo
ta beste batean jetxi.
Aurrerapenak sortuak ditu
orrelako milla pitxi,
ta beartsuei laguntzeko, zer?
ortarako ezer gutxi.

4/ Maitasun garra ez ote zaigu
zoritarrean itzaldu,
ta bere ordeztarrokeri ta
zitalkeria ugaltu?
Gaur egunean danok nai degu
aundi-itxuran azaldu,
naiz ortarako gure anaien
eskubideak zapaldu.

5/ Zapaltzen degun gure anaia
asten bada jartzen zutik,
trabaren faltik ez du izango
goitikan ezpada beetik.
Nik politika kontu oietan
ez det konprenditzen tutik,
baiña ez bota komunisteri
gure pekatuen kulpik.

6/ Gizon geienok jarriak gaude
suge gorrien antzeko,
berealaxe prestatzen gera
gu mendekoa jotzeko;
xixtima ederra billatu dute
emen pakea jartzeko:
erri pobriei armak bidali
lenbailen alkar iltzeko.

7/ Alde batetik ikusten ditut
India eta Pakistan,
bertan aurtxoak goseak iltzen
mundu guziaren bixtan;
alkar iltzeko armak bidali,
jateko berriz gutxitan,
komunismoa ortatik dator
amarretatik zortzitan.

8/ Bestetik berriz Persepolis da
guk daukaguna goguan,
bertan milloiak ondatu dira
pena artzeko moduan;
aldamenean milloika aurtxo
goseak dauden orduan,
eskandalo au esan zazute
itxuraz ote dagan.

9/ Milla milloika juzkatzen dute
or egin duten gastua,
amaika ba-da errien bizkar
ederki aberastua.
Dalako Sha gaur ibiliarren
aundikeriaz puztua,
ez da faltako berari ere
nork artu kontu estua.

- 10/ Au ikusita emen zedozer
esan gabe nola laga?
Gizaldi ontan au gertatzea
gauza lotsagarria da.
Langillearen jornalari bai
ipintzen diote traba,
auentzat nola izango dute
pestetan gastatzen bada?
- 11/ Beingoagatik entzun zazu, Sha,
bertsolarien esana:
ez dago ondo errien bizkar
orrela gastatzen dana;
batzuentzako irabaziak
beste batzuentzat lana,
ia denboraz gertatzen zaizun
Rusian gertatu zana.
- 12/ Nai badituzu pozik eduki
beti zure erritarrak,
bete itzazu bear bezela
dauzkatzun eginbearrak.
Oso exkaxak izaten dira
gizonak ditun indarrak,
ez du balio garaia joanda
egiten diran negarrak.

Manuel Matxain, Aiete.

«Zeruko Argia», 460 zenb., 1971.XII.26

EUSKALDUN BERRI DAN
PEDRO MARI OKARIZ-I

- 1/ Berri tristeak gure lurrean
guk beti ezin zabaldu,
alaiak ere bakar batzuek
nik nai nituzke azaldu.
Naiz erdaldunak urte auetan
Euskalerrian ugaldu,
guk ain maitea degun euskera
oraindik etzaigu galdu.

- 2/ Gure lurrera etorria da
ia Castilla erdia,
baiña alare bizirik dago
gure izkuntza garbia.
Mundantza asko ikustekotan
jaiotako gizaldia,
laiño beltzaren ondorenean
sortuko al da argia!

- 3/ Unamuno-k bein au esan zuen
orain larogei bat urte:
«euskera laister ilko da eta
lurpean sartu zazute».
Aren esanik eztala bete
garbi ikusten dezute,
iru urteko aurtxoak ere
askok itzegiten dute.

4/ Garai batean gure izkuntzak
ba-zituen milla etsai,
beti begira, azken arnasa
ematen ote zuen zai.
Bakar batzuek oraindik ere
berak izango ditu, bai,
baiña millaka gaude euskera
iltzerik eztegunak nai.

5/ Ai, zugaitz zarrak ba-dakit kimu
berriak bota ditula,
oien artean, lagun Okariz,
bat zerorri zaitugula;
atzo artean nik etziñutan
euskeraz entzun sekula,
aitortu bear, bi urtean zuk
bapo ikasi dezula.

6/ Ainbeste urtez erdera utsez
izketan ari ta gero,
gurea ikasten, ia lau ordu
jardun zera egunero.
Zu zureakin atera zera,
guk ez genduen espero,
zenbat mirari egiten diran
gogoa izan ezkerro!

7/ Ixtimatzeko dira biotzez
emen euskaldun berriak,
danon premia daukalako gaur
gu jaio giñan erriak.
Guk eztaukagu meriturikan
seaskatik etorriak,
zuek zerate, lagun Okariz,
benetan txalogarriak.

8/ Batasunaren itz eder ori
beti ari naiz entzuten,
baldin itxuraz egiten bada
nik eztet gaizki ikusten.
Orainartean saiatu gera
zarrak euskerari eusten,
ia aurrera, gazte maiteok,
ondo gordetzen dezuten.

Manuel Matxain, Aiete.

«La Voz de España», 1972.II.13

«Zeruko Argia», 468 zenb., 1972.II.20

ANAIARI

- 1/ Gizaldi onen irurogei ta
amabigarren urtean,
bertso batzuek jartzea neri
bururatu zait kolpean.
Gizonak beti ari bear du
emen burruka batean,
injustizien arrastorikan
munduan dagon artean.

- 2/ Bere orriak eskeiñi dizkit
neri «Zeruko Argia'k»,
Frantzia'n dagon anaiarentzat
jartzeko bertso berriak;
diran bezela ta beldur gabe
esango ditut egiak,
eginkizunik nagusiena
ori du bertsolariak.

- 3/ Ogeitamar bat urte ba-dira
zu etxetikan joanik,
ezta egunik zutaz norbaitek
galdetutzen eztuenik.
Nola eztedan iñundik jakin
okerrik gertatu danik,
ondo zaudela pozikan asko
erantzuten diotet nik.

4/ Naiz berdin jaio, gero munduak
ez gaitu berdin ipintzen,
batzuek beti morrontzan eta
besteak berriz agintzen.
Entzun dedanez leku ederrak
ba-dira, Mikel, Paris'en,
baiña etxean bezela ezta
gizona iñun ibiltzen.

5/ Amar urtekin zu morrontzara,
ni arategian asi,
gu ez ginduzen batzuk bezela
lujo geiegian azi.
Len bost senide giñanak orain
iru bakarrikan bizi,
pulmoniakin il zan Xanti ta
txarranpiñakin Iñaxi.

6/ Urte batzuek pasa genitun
benetan oso tristeak,
pena batzuek bukatzerako
etorri ziran besteak.
Anai arteko gerra garaian
giñan sasoiko gazteak,
eskerrak orri pasako ziran
itzalpe eta goseak.

7/ Gerraren otsak mugitu zitun
gure mendi ta kaleak,
nunbait etziran naikoak lendik
genituen naigabeak...
Gizonak nola daramazkien
barruan bere ideak,
orra gudari biurtu lendik
giñanak pakezaleak.

8/ Errepublikan alde joan giñan
boluntario gerrara,
egia esan, gu ez giñuzen
iñork beartu ortara;
gauza triste ta negargarririk
mundu onetan bat bada,
probatu duen batek au dio:
anai arteko gerra da.

9/ Gerra guzien ondorenean
datoz neke eta lanak,
ta asko dira orain eraman
eziñean dabiltzanak;
Errepublikan alde ibili
ta elbarritu ziranak,
anparu gabe ikusten ditut
zoritzarrean nik danak.

10/ Bukatu bitez bein da betiko
munduan gerraren otsak,
ez ote gaitu gu naigabetzen
inuxente eriotzak?
Jaungoikoari zuzendu danok
beti geronen otoitzak,
ea pixka bat xamurtzen diran
gizon guzian biotzak.

11/ Alkarrentzako maitasun gutxi,
ta ika-mika ugari,
ateak onek zabaltzen dizka
mundu guzian gerrari.
Errugabeak gerala esaten
ez gaitezela gu ari,
batera edo bestera danok
geralako pekatari.

12/ Kristo'k esanak aztuta gabiltz
arengandikan aparte,
ta gauza onek ekartzen digu
mesede ainbeste kalte;
aurrera ere ezta paltako
munduan milla gerrate,
lagun urkoa bear bezela
maitatzen eztan bitarte.

13/ Askatasuna eskubiko ta
ezkerrekoarentzako,
askatasuna txuriarentzat
ta berdin beltzarentzako;
askatasuna fede oneko
gizon guziarentzako,
ta itzalpea odolzale ta
gizon lapurrarentzako.

14/ Bide jator bat artu dezagun,
ta bertatik danok goazen,
guziontzako bentaja baita
ibiltzen bagera zuzen;
burrukak utzi, kristau bezela
emen moldatu gaitezen,
gure semeak geronen partez
pakean bizi ditezen.

Manuel Matxain, Aiete.

«Zeruko Argia», 483 zenb., 1972.VI.4

AITA KOLBE MARTIRIARI

- 1/ Bertsolariak kantari pasa
bear jai eta asteak,
naiz berak triste askotan egon,
alaitu nairik bestek;
batzutan kontu negargarriak,
bestetan berriz txisteak,
zerbait meritu izango al du
lagun urkoa pozteak.

- 2/ An edo emen, billatzen degu
geienean zer esana,
nik gaur apur bat aitaturko det
emen erri alemana.
Ainbeste kezka eta naigabe
mundu guzian emana,
gaur pakezale biurtu zaigu
lenago gerrero zana.

- 3/ Zorionean, bukatu zaie
gerra beltzaren larria,
gizon on batzuk bide onean
daukatelako jarria;
urte gutxian altxea dute
lur jota zegon erria,
eta bereiri eman diote
aurtengo Nobel saria.

- 4/ Nun dira Hitler eta Goering,
nun Eichman eta Goebbels,
nun dira oiek zoritxarrean
egindako milla amets?
Gizonak nola artu lezake
munduan ainbeste lainñez?
Jainkoa bera zirala uste,
euli bat aiña izan ez.
- 5/ Oien ametsak badakizkigu,
euskaldun biotzekoak,
baiña uste det ez ote diran
gaur emen esatekoak.
Aientzat berdin ziran polako,
juduak eta txekoak,
errukarriak oien eskutan
erortzen ziran gajoak!
- 6/ Arrokeriak jarri zituen
oiek arro bezin ero,
olako zerbait pentsatu bear
gauzak ikusi ta gero.
Berri tristeak zabaldu ziran
gerra bukatu ezkeror:
bildotsen gisa erre zituzten
millaka prisionero.

- 7/ Iñork eztauka eskubiderik
inuxenteak iltzeko,
nor da gizona Jaungoikoari
ortan aurrea artzeko?
A zer nolako agintariak
errespetoa jartzeko,
agintzen duna bere anaia
labe batean sartzeko!
- 8/ Lege ederrak jarri zituzten
gizon oiek beren ustez,
agintzen zeuden, baiña ez pentsa
erriaren borondatez.
Presoren batek anka egiten
bazuen noizpait suertez,
beste amabost iltzen zituzten
faltatzen zanaren partez.
- 9/ Negargarria gertatu zana
kanpo konzentraziotan,
millaka kaso badira, baiña
bat esango det bertsoan.
Gizon osoak badira pranko
Kristoren artalde ortan,
batek bizia eskeiñj zuen
beste bat salbatzekotan.

10/ Egun batean batek anka egin,
amabost iltzeko artu,
aien artean sarjento gazte
polako bat ere sartu;
iru aurtxoren gurasoa zan,
Kolbe'ri biotza lertu,
ta aren ordez bere bizia
uztea etzan beldurtu.

11/ Aita Kolbe'ri etzaio palta
Jaungoikoaren grazia.
ia agintariei eskatzen die:
Neri egin justizia!
Zuek nerekin egin zazute
gaur nai dezuten guzia,
baiña sarjento polako orri,
arren!, ez kendu bizia.

12/ Martiriaren gisa il ziñan
zuk zerorrek ala naita,
zuk or egiña martiri batek
egiten duena baita.
Lagun urkorik era ortara
iñork ez lezake maita,
bizian truke salbatu zendun
iru aingerutxon aita.

13/ O, Aita Kolbe, portatu zīñan
zu santu baten modura,
ejenploakin erakutsiaz
predikatzen zendun ura;
au ikusita pentsamentu bat
datorkit neri burura:
ori ezpada, zein joan ote da
mundu ontatik zerura?

Manuel Matxain, Aiete.

«Zeruko Argia», 491 zenb., 1972.VII.30

AÑORGA'KO «JOLAS-ETXEA»

Añorgako «Jolas-Etxea» bazkunak (soziedadeak) urrezko eztaiak ospatu bear dituela-ta, añorgarrek bertso batzuk moldatzeko eskaria egin diote Manuel Matxañi. Onek, zintzoki bete du agindua.

- 1/ Orain berriro bukatu dira
Añorgan Karmengo jaiak,
1 beste batzuek datoz orain da,
berak zearo alaiak.
Poztu zaitetze txoko ortako
arriba eta anaiak,
«Jolas-Etxeak» egiten ditu
bere urrezko eztaiak.

- 2/ «Jolas-Etxea» jarri zanetik
berrogeitamar urtera,
nork esango du pauso bakarrik
egin duenik atzera?
Ta erortzeko beldurrik gabe
ibiltzen danen antzera,
ematen duten pauso guztia
pixka bederik aurrera.

- 3/ Orain ederki ikusten degu,
zuen aita ta aitonak,
gazte denboran etzirala, ez,
iñoiz geldirik egonak;
aieri esker ez ote dauzka
Añorgak dituen sonak,
orain badira, baiña len ere
izaten ziran gizonak.
- 4/ Jaia danean jaia egiñaz,
ta lana danean lana,
ondo ibiltzeko ori da, noski,
emen egin bear dana.
Ta daukazuten industria da
txoko ortako afana,
mundu guztian gastatzen baita
or egindako porlana.
- 5/ Lanean eta jaiak egiten
zerate berdingabeak,
neretzat iñun eztira egiten
Añorgan baiño obeak;
bertsolari ta pelotariak,
nunai dantzari taldeak,
zer ikusia izaten du bai
inguratzen dan jendeak.

- 6/ Añorgan beti izan dezute
deporterako giroa,
bola, pelota, laisterkariak,
futbola eta tiroa;
seme bat bazan zure izena
goimaillaraiño igoa,
bere izenik nik ezin aztu:
au zan Silbestre Igoa.
- 7/ Añorga beti kirol kontutan
lendabiziko izana,
oraintxe ere ari da jartzen
bazterretan zer esana;
mutik koxkor bat alterarekin
amaika prueba emana,
gaur «Cordobesa» bezin famoso
jarri zaigu Castresana.
- 8/ Nik deporteia utzita orain
artu dezadan kultura,
bertako seme jator batzuek
emanak daude kantura.
Nor igotzen da orko seme bat
igoa zaigun lekura?
ia munduko orfeoirikan
onen-onenan buru da.

9/ Gaur Donostiko Orfeola da
ia munduko onena,
ta Añorgako semea bere
buru egiten duena.
Zuk, Ayestaran, orretarako
nola daukazun almena,
goraldu beti zure txokoa
ta euskal errien izena.

10/ Beste gauza bat aitatu gabe
ni ez noa gaur uztera.
Añorgan gogor saiatzen dira
lengo giroai eustera.
Lenago zerbait atzeratua
egonagatik euskera,
orain gogotik indarberritzen
ari omen da ostera.

11/ Nik zorionak ematen dizkat
gaur emendik «Ertizka'ri»,
penak arintzen dabilrelako
gure erri maiteari.
Jarraitu beti beldurrik gabe
artutako bideari,
pakea eta askatasunen
gorantzan beti kantari.

12/ Bolan da tokan amaika aldiz
or ibiliak gera gu,
ta zuek zerbait goraltzeko nik
badala uste det ordu.
«Jolas-Etxeak» era Añorgak
orrenbeste merezi du,
zuen jaietan or izango naiz
gure Jainkoak nai badu.

Manuel Matxain, Aiete.

«La Voz de España», 1972.VIII.7 ta 9.

MATTIN BERTSOLARIARI

- 1/ O, Mattiñ, biotz biotzekoa:
Zugana nator kantari
al dedantxoa erantsi nairik
laister dezun omenari.
Ta, zer eskeiñi ni ez bezela
doaiz betea danari?
Poz apurtxo bat berak ainbeste
poztu oi gaituanari.

- 2/ Amaika bider jarduna zera
gure plazetan bertsoan,
ta ainbat aldiz zuri entzunaz
murgildu gera gozotan.
Aspalditikan bagiñan ere
omen bat egiñ asmotan
begira nola Euskalerrriak
artzen zaitun gaur besotan.

- 3/ Umore onak ez ote zaitu,
Mattiñ, zu bere jabea?
Bertso alaiak bizkor jaulkitzen
zein da beste bat ohea?
Bildurrik gabe, baiña gizonki,
txikia baiña trebea,
euskal arraza ondratzen dezun
pikaro gaitzik gabea.

4/ Danok dakigu sentimentuak
azaltzen badakizula
eta gai alai jostalariak
ere maite dituzula.
Jakiñ ezazu zure irterak
txit pozgarri zaizkigula
ta zure gatz ta piperrik gabe
xaltzarik ez daukagula.

5/ Zure irudj irripartsua
guretzat ain da xamurra,
algaraz nola baretzen duan
gure kopeta zimurra!
Orretarako asko da entzun
zure lenengo agurra.
Mattiñ: Zu zera guri biotzak
osten dizkigun lapurra.

6/ Lagun artean apala zera,
bertso saioetan berdiñ,
giza-legea nola bear dan
ondo dakizu zuk Mattiñ.
Mundu koxkor au zure jardunak
biurtzen du zeru urdiñ,
zorieko aingerutxo bat
sortu zalako Lapurdiñ.

- 7/ Zurekiñ alai izan diteke
bat nora naira joanik.
Nola ez bada, zeran bezela
alaitasun uts izanik?
Eta gaiñera ez degu uste
gure anai ez zeranik,
euskaldun bakar bat bai ote da
zu maite ez zaituanik?
- 8/ Mundu onetan bizi bearrak
beti du zerbaiten arra,
illunaldiak ere sarritan
dago igaro bearra.
Baiña zuk jarrai, Mattiñ, ixiltzen
lagun urkoen negarra,
kezka askoren estalgarria
nola degun irri-parra.
- 9/ Bakoitza bere arazoetan
egon arren murgildurik
gure biotzak ez daude beintzat
oraindik oso zaildurik.
Laister gaituzu maitale danok
zuregana urbildurik
gure omena laztan eskeintzen
an Donostian bildurik.

10/ Artu ezazu bada biotzez
gure omen maitekorra,
euskaldun danok opa bezela
izan dedilla jatorra.
Euskalerriak au egitea
zuan oso derriora
ia onela ordaintzen degun
guztiok dizugun zorra.

Inozenzio Olea, Legazpia.

«Zeruko Argia», 463 zenb., 1972.I.16

BANKUEN ESTUASUNAK

- 1/ Mundu ontatxe gertatzen dira komeri arritzekuak,
ainbat balantza egiten ditu bizitz ontako jokuak.
Gaur eguneko gertakizunak ez dira nolanaikuak:
Orain aldian diru geiegi omen daukate Bankuak.

- 2/ Berri au ez da lengo batean nik amets egin nuana,
baizik gai ontan jakintsua dan batek zabaldu duana.
Duda-mudako kontuak sarri badatortz ere gugana,
itxu-itxuan sinisten det nik jaun orrek esan zuana.

- 3/ Bildu ta bildu asi noizbait ta garaian eziñ gelditu,
nai zana baiño geiago lortu eta nola errenditu?
Ikusten danez diruak ere baztarrak aspertzen ditu;
beste aldera zala uste ta ni bai onekin arritu.

4/ Gure bizitzan etzaigu falta
beñere zer ikasirik
eta ain gutxi zorion bera
ito dezaken sasirik.
Naiko dirua dutenak ere
orra kezkatzen asirik;
gaur egunean danok ez degu
orrelako pantasirik.

5/ Ori omen da diru eskean
iñor ez dijoalako.
Ainbeste txanpon inguratu ta
azkenean kalterako?
Askoren gisan egon balira
patrikaratikan plako,
bankeruentzat sortuko ote zan
sortu dan ainbeste kako?

6/ Zorionean batzuentzako
ez da geiago bearrik,
gaiñontzekoak ere ez beintzat
asearen kezka txarrik.
Danak zerbaitez osaturikan
eta falta ez negarrik,
ezagun danez koskak ez daude
kamiñoetan bakarrik.

7/ Gauza zuzendu diteke garaiz
artuaz erabakia,
lerturik dagon kutxa bat ez da
gordeleku egokia.
Ni prestu nago laister jartzeko
berari arabakia:
Gaiñezka dauden diru oientzat
badakit nun dan tokia.

8/ Gantzak itota galdu izan da
iñoiz gorputz indartua,
penagarri da bere garaian
orrekiñ ez oartua.
Kutxak badute diru geiago
iñola eziñ sartua,
eskatu gabe emanda ere
badago zeinek artua.

9/ Ez nun espero era ontako
komeririk ikusterik;
nork zuan bada diruak gaiñez
egin zezaken usterik?
Eta ez bada komeni ezerk
bere esiak austerik,
ez ote dago uraldi orri
iñola ere eusterik?

10/ Azi pixka bat banatu gabe
uztarikan ez espero,
obe litzake beiñ esatea
«naikoa da onuzkero».
Zipriztiñ txarrak zabaldu gabe
urdailla lertu ta gero
gaitz ori errez kendu liteke
ala nai izan ezkero.

11/ Diru ondoren egiten degu
emen danok alegiña
ta berak sortu izan du sarri
ondo konpondu eziña.
Banatu bear danean berriz
gertatzen dana jakiña:
Ematen duan arentzat asko,
artzen dunantzat pittña.

12/ Egarrri danen asegarria
ez degu dirua baiña
estimatzen da, bera nola dan
gure lanaren ordaiña.
Maltzurkeriak edo premiak
artu ez dezaigun gaiña
gure Jainkoak emango al du
bizi izateko aiña.

Inozenzio Olea, Legazpia.
«Zeruko Argia», 469 zenb., 1972.II.27

ZERAIÑEN ALDE

1/ O, Gipuzkoako Probintziko
Aurrezki Kutxa bikaiña:
Gure aurtxoak nork maite ditu
zuk maite dituzun aiña?
Saritzat eman diezu erri
izen zerrenda apaiña
beren kondaira labur da guzti,
Zeraiñenikan ez baiña.

2/ Armarridanen argazkitxoak
orra bilduma batean,
Gipuzkoa au maite dezaten
aurrak gizon egitean.
Baiña moztu naiz bilduma ori
arturik esku artean,
Zeraiñen izen eta armarririk
ez dagola ikustean.

3/ Orregatikan ez diogu nai
iñori kendu larrurik,
gure errian ez baitu iñork
orretarako barrurik.
Zeraiñen ez da entzungo bada
Kutxaren aurka orrurik,
nola ez duan guk armarririk
ez izanaren errurik.

- 4/ Zeraiñ onela baztarreratu?
Ez dago eskubiderik!
Gipuzkoarren artean ez da
artarañoako alderik.
Zeraiñen izan ez bada ere
gizon ospetsu talderik,
bertsolariak badira beintzat
eskas samarrak bederik.
- 5/ Baiña ez beza iñork pentsatu
Kutxaren aurka nagonik,
ezin diteke, ortik mesede
asko artuta egonik.
Brometan ere zuzen itzegiñ.
Zer ote det naiago nik?
Ez baitdet uste beste bidetik
ondoren onik dagonik.
- 6/ Ara erri bat armarri gabe
lotsarik bota ezinda.
Aurrezki Kutxa: Zuk zer diozu
gauz onen berri jakinda?
Gipuzkoako erri txikien
eguzki gure Zerain da,
kaxkar bat sari eman zaiozu
berri-berria eginda.

7/ Ixilik eziñ egonik dauzkat
bai biotz eta bai mingaiñ,
len armarririk etzuanak ez
al dezake izan oraiñ?
Emen esaten degun bezela
«bagera ortarako laiñ»,
al baldin bada batere gabe
ez zazute utzi Zeraiñ.

8/ Ez daukazute joan bearrik
iñora irudi billa,
armarri ortan jarri bola bat
eta bederatzi brilla,
arte zuaitz bat, eta azpian
ezkurrean xagu pilla;
eta Zeraiñen ezaugarria
orixe izan dedilla.

9/ Armarriren bat ematekoan
iñoiz erri leialari
begiratutzen zitzaien bere
sona eta itzalari.
Pokeosoak gera izatez,
eta ez burrukalari,
baiña nun dira erri batean
Zeraiñen ainbat bolari?

10/ Esaera da, gu, zeraindarrok
xaguak omen gerala,
urteak dira lendabiziko
orixe entzun nuala.
Ta xagu oiek ondratzekotan
oraiñ nola edo ala,
nik pentsatzen det armarri ortan
jarri bearko dirala.

11/ Ez genduke guk egon bearrik
auzokoen inbirian
armarritxo bat baldin bagendu
oso toki agirian;
deriorrean bear baluke
egon legu dotorian,
serbiziua egingo du ta
jarri eliz-atarian.

Inozenzio Olea, Legazpia.

«Zeruko Argia», 473 zenb., 1972.III.26

GIPUZKOA ELBURU
(DONOSTIKO IRRATIARI)

- 1/ Milla beatzireun irurogeita
amabi garren urtean,
bi leiaketa izan ditugu
Gipuzkoako partean.
Abeslariak talde batean,
bertsolariak bestean;
azken saioak San Jose egun
bezperaz, larunbatean.

- 2/ Bertso ta kantu entzun goseak
joan giñan Motrikura,
bi leiaketa oien epaiak
emango ziran lekura.
Kantu epaiak izanagatik
zertxobaiten errenkura
une atsegiñ eta gozoak
eman zaizkigu eskura.

- 3/ Irrati bati esker beruak
nago eman bearrian,
bertsoen alde saiatu bait-da
oso era jatorrian.
Gure oiturak ez lituzke nai
utzi orrek baztarrian,
ai, orrelako irrati asko
baleude Euskalerrian.

- 4/ Gure Donosti-Irrati onek
lau illabete inguru
igaro ditu larunbat danak
biurtzen guretzat zeru.
Ongi ikusi degun bezela
Gipuzkoa du elburu,
eta kantari ipiñi ditu
emengo zenbait aingeru.
- 5/ Irrati ori ez dago noski
nork zer egingo begira,
baizik argia bialdu nai du
estimatzen dan tokira.
Laguntasuna etortzen bada
Donostitik probintzira
gure lurrean bertso bikaiñak
oraindik entzungo dira.
- 6/ Gazte jatorrak jardunak dira
Gipuzkoari bertsotan
eta abesti xamurrak ere
entzun ditugu gozotan.
Ainbat atsegiñ nabaitu al da
emen aspalditxo ontan?
Guk zer nai degun badakite, bai,
Donosti-Irrati ortan.

- 7/ Bere denboran Euskalerrria
beti izan da kantari,
ori etzaio albotik pasa
Donosti-Irratiari,
baizik ateak zabal iriki
Gipuzkoa guztiari
eta bakarka edo taldeka
- 8/ Altza'ko «Itxaropen» garaille,
eta ez gizon amutsak!
Talde au ez du ikaratuko
galerna edo bisutsak.
Kantu eder da abots bikaiñak,
danak zoragarri utsak,
jo zitzaizkien txaloen otsak
arrotu zituzten autsak...!
- 9/ Ai, Legazpiko «Txoko-Zar» talde
eldua eta apaiña:
Zuek bigarren, ia-ia aurren
gelditu ziñaten baiña.
Ura bai zala kantu zaillari
errez artzea tamaiña!
Emen nork eman zuek Motrikun
eman ziguzuten aiña?

10/ Zabaletar'tar Iñaki degu
gailen bakarlarietan,
oroipen onak utziaz dabill
bere saio guztietan.
Aurrerantzean jarraitzen badu
oraingo bide oietan
amaika txalo entzungo ditu
iritxen dan tokietan.

11/ Leiaketaren bidez egiñik
abeslaritzan sarrera
zuk, Galfarsoro, gogoan izan
egiñ zitzaitzun arrera
eta uskeri batzuek gaitik
ez jo bide okerrera,
gertatzen diran gauzak dira ta
jarraitu zazu aurrera.

12/ Txalogarria bertsolarien
alde egin duan lana,
eskertzeko da nai dan aukera
iñork eskura emana.
Ikusirikan len dauzkagunak
betirako ez dirana
oiñordekoak gertatzen asi,
auxe da egin duana.

13/ Azken saiora iritxi dana
bai irukote apaiña,
batak bezela besteak ere
artu dezake or gaiña;
erantzun pizkor eta prestuak,
erdoirik gabe mingaiña,
zirikatzero dijoan arek
laister du bere ordaiña.

14/ Iru mutillak iñola eziñ
alkarri kendu puskarik
baiña ez uste sortu zanikan
errita edo drixkarik.
An etzan izan bertsolariak
pasa etzuten koskarik.
Saio bikaiña egin zenduten
eta ez izan kezkarik.

15/ Arreta guziz egonak giñan
bertsolariei entzuten,
txapela nori eman apaia
eskatuko baiziguten.
Igarzabalek jaso zun baiña,
puntuak ala zioten,
Lizasok eta Narbaizak ere
askoren faltik etzuten.

- 16/ Juan Narbaiza, Kosme Lizaso,
Eusebio Igarzabal:
Bertsoa zer dan badakizute
bai mami eta bai azal.
Ura saioa egin zenduten,
noblezan baiña ez makal,
irurok ere etzaudete, ez,
gaitasunez oso argal.
- 17/ Motrikuk garbi aitortu zuan
jo zuan txalo beruan
bertso-maitale izango dala
oraindikan luzaruan.
Auxe pentsaizen egon nintzan ni
nere poztasun eruan:
Txurruka ere pozez zoratzen
egongo zala zeruan.
- 18/ Egun artatik gaurra ainbeste
oroipen gozo datozkit,
itxaropenak, aztuta neuzkan
pozak berriz sortzen dizkit.
Zenbat trixtura eta kez karen
berriak ondo dakizkit,
baiña oraintxe oietatikan
asko beintzat joan zaizkit.

19/ Ara Donosti-Irratiaren
zuzendaritza gazteak
gure alderdi berezienak
nola dituan maiteak,
Poz ematen du ondorengoak
gure lagun izateak
eta geroko Euskalerrria
esku onetan uzteak.

20/ Ez uste zutzaz aztu naizenik,
Joxe Erramun Beloki,
bertsolarien izkuntz xamurra
maitatu zazu gozoki;
izkera ortan mintza ezkerro
nasterik gabe, egoki,
bertsolariak beren ondoan
egingo dizute toki (1).

Inozenzio Olea, Legazpia.

«Zeruko Argia», 477 zenb., 1972.IV.23

(1) Olea'k onela zion, 1972.VIII.10'an egin zigan eskutitz batean:

«Azkena aitatzen dizkizudan bertso auekiñ "Gipuzkoa elburu (Donostiko irratitari)", polita pasa zitzaidan. Ogei bertso ziran izatez, baiña Donostiko irratia geiegi jasotzen nuala, eta iru bertso, paper urdiñetan dauden 3, 4 ta 5'garrenak kendu egin zituzten Zeruko Argiakoak, neri ezer esan gabe. Gero jakin nuan. Ikusten danez, bertsolariak ez ditu bere sentimentuak kantatu bear, besteenak eta besteak nai duten eran baizik.

Dana dala, emen dizjoazkitzu irten ziran bezelaxe, eta zure esku gelditzen da nola argitaratu: egin nituan bezela edo Zeruko Argia'n azaldu ziran bezela».

Guk, noski, egilleak egin zituan bezelaxe argitaratu nai izan ditugu, utsune ori inprentaren uste gabeko okerren bat-edo izango dalakoan; ala derizkiogu beintzat.

TXOPER-GAIAREN KOMERIAK

1/ Deabruren bat badago beti
gertu gu zirikatzeke,
pake santuan bizi danari
zer pentsatua jartzeko.
Zeiñek esan dit bestela neri
karneta ateratzeko?
Au komeria! Zer premi nuan
saltsa auetan sartzeko?

2/ Patxaran bizi banintzan ere
orra bizikera lastu
gure etxean nai dutelako
noizean beiñ egurastu.
Atzo ikasi nuan apurra
gaurrako erabat aztu,
beldur naiz gero ez ote dedan
bear burutikan nastu.

3/ Orra ni nengon tokira eldu
lasterkaren erreinua,
baiña oraintxe antzeman diot
bide onetik ez nua.
Orko bolante, kanbio, argi,
enbrage eta frenua!
Iñola eziñ danak moldatu,
jaunak, au da inpernua!

4/ Maixu bat daukat erakusteko
eta gaiñera naparra,
ni bezelako burugogorrak
badu zerbaiten bearra.
Nere kontura egin lezake
berak nai ainbeste parra,
baiña ez du ark orrelakorik,
ez da nunbait gizon txarra.

5/ Lagunengandik entzunagatik
makiñatxo bat prexkura
pazientzian eraman bear,
bada naiko errenkura.
Kotxe biurri deabruzkoa
eziñ ekarri eskura,
neregatikan aisa joaten da
berak nai duan lekura.

6/ Bide zuzen bat ez det ikusten
baizik guziak okerrak,
nere aurrean jartzen diranak
jasotzen dituzte perrak.
Maixu jaunaren erakutsiak
neretzat dira alperrak,
asi banintzan asi nintzan da
pasatzen ditut ederrak.

7/ Kotxe bat txit gauz erosua da,
baiña bai tresna petrala!
Au lantegia artu dedana
asko uste ez nuala!
Karneta edo dalako paper
ori dala ta ez dala,
or nabill oraiñ esku-oiñakiñ
zer egiñ ez dakidala.

8/ Zerbait agintzen asi nai eta
ez naiz oraindik erutzen,
tresna biurri ezikaitz ori
zailla dago menderatzen;
baiña ikasi bearko du nik
nai dedanean geratzen,
bestela ez det iñola ere
karnetikan ateratzen.

9/ Makiñatxo bat gauz badauzkat nik
oraindikan ikasteko,
esnatu premi ederra daukat
karneta irabazteko.
Ez det kemenik kotxe xar bati
trabestuak erasteko,
onak gaude gu gure etxean
ezer agintzen asteko.

- 10/ Zintzo ta otxan azaldu beti
gabiltzan leku guzian,
bestela ez du luzitzen batek
oso denbora luzian;
bart arratsean baiño geiago
eziñ jakiñ gaur goizian
maixu diranen erakutsiak
apalki entzun ezian.
- 11/ Gaur asko gaude bestien maillan
gu ere gaudelakuan,
gure akatsez oartu gabe
zerbait bageralakuan.
Erakutsiak jasotzen ere
ez da zaill onelakuan:
Ez degu bizi bear beñere
dana dakigulakuan.
- 12/ Maixuak zenbat mesede egiñ
dizkidan gogoratzian,
bere aurrian ezerezten naiz
eskolaumien antzian;
eta onela jarraitzen badu
nerekiñ pazientzian,
«Montecristo» bat emango diot
karneta ateratzian.

Inozentzio Olea, Legazpia.

«Zeruko Argia», 491 zenb., 1972.VII.30
«La Voz de España», 1972.VIII.1

SEGURAKO IRRATIA

- 1/ Nekez bederik bere garaian
eldu da udaberria,
izadi dana berritzen duan
aro mardul, pozgarria.
Kuku arrautza txita-erazten
or dago txantxangorria,
lore usaitsu, txuri, politez
estalirik elorria;
berdingabeko edertasunez
jantzi zaigu Goierria.

- 2/ Nik Goierritzaz diotanikan
sinisten ez badezute
alderdi oni ikusitxo bat
noiz nai eman zaiozute.
Berez jaiotzen diran loreak
maitatzen badituzute,
baso paketsu zoragarriak
atsegiñak bazaizute,
txoko au baiño ederrago bat
nun dan esan zaidazute.

- 3/ Bat edo bestek esan lezake:
Zer dago alderdi ortan
ortik zatozen bakoitzean zu
orla asteko bertsotan?
Emen bezela ez naiz murgiltzen
ni iñun amets zorotan
ta gizartetik aldendu gabe
bakardadeko gozotan.
Emen aiñako pake-girorik
ez da gaur leku askotan.

4/ Baso mardulak txorien babes,
au da gauza derriorra,
ori izanik Egilleari
izadiak dion zorra.
Alderdi baten edertasuna
izan dediñ iraunkorra
atsegiñ gozoz ase bear du,
bigun, biotz sentikorra;
orregatikan dauka Seguran
Goierrik urretxindorra.

5/ Nik izen ori ematen diot
Segura-Irratiari,
goierritarren amets luze bat
egi egiñ duanari.
Gaurtik aurrera jakingo dira
emengo berri ugari,
arrera on bat egiñ guziok
zuen lagun leialari,
gure abotsa Segura da ta
arretaz entzun berari.

6/ Zortzi urtean ixilik zegon
baiña asi da lanean,
orra zer gauzak zuzendariak
saiatuak diranean.
Goierri goibel gelditu arren
bera mututu zanean,
zer poza bere deia entzuten
berriz asi geranean,
baso ostotsu auen artetik
kantari asi danean.

- 7/ Erri soillari maitetasuna
bildurrik gabe azaldu
eta euskera errikoari
zure ateak zabaldu.
Premi gabeko berrikeriei
zure anima ez saldu,
lengorik ezer nai ez dutenak
ingurutikan bialdu
bertsolarien izkuntz jatorra
sekula ez dediñ galdu.
- 8/ Gaur egunean entzunagatik
zenbat iritzi desperdiñ
zalantzik gabe jarraitu zazu
betiko bidetik berdiñ
oraiñaldiko goibelaldi au
biurtuaz zeru urdiñ,
gure izkuntza narrastu gabe,
naiz ta izan zerbait gordiñ,
Goierri-baratz usaitsu ontan
euskera loretu dediñ.
- 9/ Danok lasterka bizi gera gaur,
ondo asko dakizuna,
onek zartatzen digu gorputz ta
animako osasuna.
Gure atsedeen izan zaitez zu,
au da eskatzen zaizuna,
kardaba ontan bizi geranoi
ixuri gozotasuna,
zuri entzunez lortu dezagun
bear dan baretasuna.

10/ Erlijioko gauzetan ere
ez ote gabilta nagi?
Ainbat aldakuntz ikusten dira,
antzemateko geiegi.
Zuk egiaren alde bulartsu
eman ezazu arpegi
kristau bezela ez gaitzen gu
bizi izan lasaiegi,
zuzen bidetik joan gaitzen
arren egiguzu argi.

11/ Okerkeriak sortzen badira
emen inoiz adibidez,
erakutsi zuk oiek guziak
nola zuzendu onbidez.
Goierritarrok jazten zaitugu
ortarako aginpidez.
Elburu ori jarri nai dizut
gaurko nere eskabidez,
maitetasuna lortu dezagun
zuzentasunaren bidez.

12/ Gipuzkoarrok badegu orain
beste lagun bat munduan
gu bezelaxe euskaldun dana,
len bat bakarra genduan.
Bildu gaitzen guziok xamur
bi lagun oien onduan
San Inazio ta Arantzazuko
Amak nai duten moduan.
Motzak izango giñake biak
eskerrez ez ordainduan.

Inozentzio Olea, Legazpia.

«Zeruko Argia», 488 zenb., 1972.VII.9 eta 16

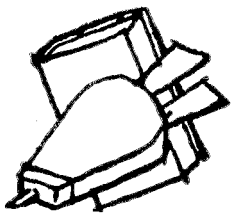
ORAINDAÑOKO LIBURUAK

1. *R. Artola*: Sagardoaren Graziya. (*Aitua*).
2. *M. Soroa*: Gabon, Au ostatuba!, Anton Kaiku. (*Aitua*).
3. *F. Apalategi*: Euskal mutillak armetan, I. (*Aitua*).
4. *Pepe Artola*: Ustez laguna detan. (*Aitua*).
5. *P. M. Urruzuno*: Euskalerritik zerura. (*Aitua*).
6. *T. Alzaga*: Ramuntxo. (*Aitua*).
7. *R. Azkarate*: Galtzaundi. (*Aitua*).
8. *A. Apaolaza*: Patxiko Txerren.
9. *B. Iraola*: Oroitzak.
10. Errege eguneko bertso sayoa (1962). (*Aitua*).
11. *P. Larzabal*: Bordaxuri. (*Aitua*).
12. *Bilintx*: Bertso ta lan guziak. (*Aitua*).
13. *M. Izeta*: Dirua galgarri. (*Aitua*).
14. *P. Larzabal*: Iru ziren.
15. Ezkontza galdutako bertsoak, I.
16. *A. M.ª Zabala*: Gabon gau bat.
17. *A. M.ª Labayen*: Malentxo alargun!
- 18-19. *A. Zavala*: Txirrita. (*Aitua*).
20. *F. Goñi*: Lurdesko gertaerak.
21. *P. Larzabal*: Herriko bozak.
22. Bertsolarien txapelketa (30-XII-1962).

23. Aizkolariak.
24. *F. Imaz*: Bertso guziak.
25. *A. P. Iturriaga*: Jolasak.
26. *A. M.ª Zabala, A. Larraitz, Mir*: Periyaren zalapartak.
27. Azpeitiko Premiyoaren bertsoak. (*Aitua*).
28. *B. A. Mogel*: Ipui onak.
29. *T. Alzaga*: Burruntziya.
30. *G. Anduaga*: Egunsentiko txoria.
31. *M. Soroa*: Baratzan.
32. *M. Elicegui, A. Zavala*: Pello Errotaren bizitza.
33. *M. Elicegui, A. Zavala*: Pello Errotak jarritako bertsoak.
34. *P. Larzabal*: Senpere-n gertatua.
- 35-36. *J. V. de Echagaray*: Festara.
37. *A. Cardaberaz*: Euskeraren berri onak.
38. *S. Salaverria*: Neronek tirako nizkin. (*Aitua*).
39. Bertsolariak: Amar urteko bertso-paperak.
- 40-41. *J. R. Zubillaga*: Lardasketa.
42. *Uztapide*: Noizbait.
43. Bertsolari-txapelketa (1-I-1965).
44. *P. Larzabal*: Hilla esposatu.
- 45-46. *J. M. Satrústegui*: Bordel bertsularia.
47. *P. M. Urruzuno*: Iru ziri. (*Aitua*).
48. *P. Barrutia, Sor Luisa, X. Munibe*: Teatro zaarra.
- 49-50. *A. Zavala*: Pello Errotaren itzala.
51. *P. M. Urruzuno*: Ur-zale baten ipuiak.
- 52-53. *G. Anduaga*: Bertso-bilduma.
54. *A. Zavala*: Fernando Amezketarra bertsularia.
55. *Basarri*: Laugarren txinparta.
56. *A. Zavala*: Udarregi bertsularia.
- 57-58. *C. Beobide*: Asis'ko Lorea.
59. *A. Zavala*: Axentxio Txanka bertsularia.

60. *A. Zavala*: Errikotxia, Itxaspe ta beste zenbait bertsolari.
61. *A. Zavala*: Gaztelu bertsolaria.
62. *A. Zavala*: Zarautz'ko Zaldubi bertsolaria.
- 63-64. *A. Zavala*: Juan eta Pello Zabaleta bertsolariak.
65. *J. M. Satrústegui*: Luzaide'ko kantiak.
66. *A. Zavala*: Iru bertsolari.
67. Bertsolari-txapelketa (11-VI-1967).
- 68-69-70. *A. Zavala*: Alzo'ko Imaz bertsolaria.
- 71-72. *A. Iturriaga*: Ipuiak.
73. *A. Zavala*: Iru anai bertsolari.
- 74-75. *A. Zavala*: Errenteria'ko bertsolari zaarrak.
76. *A. Zavala*: Alza'ko bertsolari zaarrak.
- 77-78. *A. Zavala*: Paulo Yanzi ta bere lagunen bertsoak.
- 79-80-81. *A. Zavala*: Lexo bertsolaria.
82. *A. Zavala*: Juan Maria Zubizarreta bertsolaria.
83. *A. Zavala*: Motza, Zulaika ta Ugalde bertsolariak.
84. *M. Matxain*: Uste gabeen.
85. *Xalbador*: Ezin bertzean. (*Aitua*).
- 86-87. *A. Zavala*: F. Iturzaeta bertsolaria.
- 88-89-90. *A. Zavala*: Xenpelar bertsolaria.
91. *A. Zavala*: Txapel bertsolaria.
92. *I. Alkain* — *A. Zavala*: Alkain aita-emeak.
93. *A. Zavala*: Zubeltzu ta Saikola bertsolariak.
94. *A. Zavala*: Atano ta Estrada bertsolariak.
- 95-96. *A. Zavala*: Azkoitia'ko zenbait bertsolari.
97. *A. Zavala*: Bidasoa aldeko bost bertsolari.
- 98-99. *Inozentzio Olea*: Goierriko lorak.
100. *Manuel Lasarte*: Bertso-mordoxka. (*Aitua*).
- 101-102. *A. Zavala*: Txirritaren bertsoak. I.
- 103-104. *A. Zavala*: Txirritaren bertsoak. II.

105. *José Inazio Etxebarria*: Mendi-gañetik.
106. *A. Zavala*: Pastor Izuela — Ezkioko ta Segurako itxuak.
107. *A. Zavala*: Zepai bertsularia.
108. *Mattin*: Ahal dena.
- 109-110. *P. Lafitte*: Mañex Etchamendy bertsularia.
111. *Bertsolariak*: Xenpelar-saria, 1972.

AUSPOA LIBURUTEGIA

IMPRESO EN ESPAÑA